

Fornal

Preu: **30** Cts.

Bruc, 71 - Tel. 17253

Any I

Barcelona, 14 d'abril de 1932

Núm. 13

La República camí de la Llibertat

La República Catalana

Fa un any avui justament que el nostre President Francese Macià proclamava la República Catalana, des del balcó del Palau de la Generalitat.

En aquest any, han succeït un nombre extraordinari d'esdeveniments, de sacsejaments espirituals, de modificacions en la psicologia popular. Ha estat un any pròdig, fecund, que passarà a la història auriolat amb les llums prestigioses dels moments trascendentals.

Per a nosaltres les fites més visibles d'aquest any, foren el dia de l'ambaixada dels tres ministres d'Espanya a la República Catalana, que deixà d'ésser-ho, i el dia de la votació de l'Estatut.

Ha estat molt discutida l'acceptació del canvi de la República per Govern de la Generalitat. Va ésser en compliment d'un pacte lleialment establert, que hom s'avingué a la mudança. No sabem exactament el què hauria passat si haguéssim fet altrament. És molt difícil ara, i ho era més en aquells moments preveure el què hauria passat de mantenir íntegre el principi de la sobirania nacional catalana.

El poble estava entusiasmat per l'adveniment de la República. Cal confessar que no sentia, en la seva majoria, com una qüestió de lluita, la llibertat de Catalunya.

No obstant, eren hores de passió, i fàcilment en cas necessari hauria trobat el nostre President el poble al seu costat per a totes les conseqüències. Era necessària tantmateix aquella actitud? Amb un ample esperit fraternal, comptant amb la cordialitat que havien mostrat els intel·lectuals espanyols, la ferma donada per Marcellí Domingo, de los Ríos i Nicolau d'Oliver, de resoldre el nostre plet amb justícia, la manca d'elements de resistència per altra part feia potser temerària tota disposició a trencar les amarres. Molts dels que avui critiquen l'avinença, s'esgarriaven aquells dies de la possibilitat de la trencadissa.

Però, sigui el que es vulgui el judici que ens mereixi aquell acte, és evident, cal anotar-ho, que una vegada més Castella i els pobles sotmesos a la seva influència, no saberen correspondre lleialment al sacrifici de Catalunya. L'urc ancestral, féu que es desenvolupés immediatament un boicot als productes catalans. I de llavors ençà, una actitud regatona, plena de rezels i d'aspror ha estat la tònica del poble espanyol envers Catalunya. Ha estat necessària tota la influència, tota l'ampla visió d'alguns homes intel·ligents, "hors classe", per a neutralitzar aquesta posició imperialista.

El poble català, i els homes que el dirigeixen han donat una vegada més una considerable prova de comprensió i de paciència, que potser en algun moment ha ultrapassat la mesura. La cordialitat, l'afany fraternal s'ha demostrat a cada avinentesa. Alcalà Zamora i Azanya en són bons testimonis.

No obstant ha afermat d'una manera incontestable la seva voluntat decidida de governar-se ell mateix.

Aquest és l'altre moment històric de més relleu d'ençà de la proclamació de la República. La votació de l'Estatut. Ningú, cap partit polític, no va gosar oposar-se a aquella formidable prova de la nostra consciència. Aquesta inhibició contradictòria, havent compta dels innumbrables ciutadans no catalans que viuen a Catalunya, és la prova més palesa de la nostra raó i de la nostra força.

Després, hi han hagut moltes ocasions que hem pensat si els continuats entrebancs a la discussió de l'Estatut eren altra cosa que una habilitat per a guanyar temps, preveient que la qüestió social o política ens dividiria. No volem ofendre ningú, però amb més o menys consciència, tenim la seguretat de què molts polítics espanyols, pensaven d'aquesta manera.

Sortosament, Azanya, ha vist clar que la República seria frustrada sense resoldre el problema català.

I així és. Nosaltres no podem enguany celebrar amb gaire alegria l'aniversari de l'adveniment de la República a Espanya. Ens recordem de la nostra efímera república catalana i tenim present que al cap de l'any encara no ha estat reconegut l'Estatut de la nostra llibertat. Però per a tenir-la aquesta llibertat, per a reivindicar la nostra personalitat, estem disposats a totes les lluites i a tots els sacrificis. No és això cap menaça baldera. No ho és, perquè aquesta posició és naturalíssima. No és baldera, perquè l'Estatut ha passat ja per massa esporgades i no podem tolerar-ne més, sinó ben al contrari. Els catalans, menys que ningú, no tenim l'alegria de la República. I constatar aquest fet, és una obligació.

Ja hem depassat, benhauradament l'època de les lamentacions i de cantar els segadors i fugir. Ara és l'hora serena d'esperar el moment oportú, sense violències prematures, però sense contemporitzacions exagerades, l'hora d'implantar el nostre dret.

El nostre sentit humà i pacifista voldria que això fos amb la plena cordialitat amb tots els pobles ibèrics, per virtut del reconeixement democràtic a les Corts. La nostra dignitat de Catalans exigeix, que si les Corts no aconsegueixen llur deure, s'obliden llur fidelitat als postulats liberals, sense cap mena de projectils, per la força de la nostra raó, establim i disposem el nostre govern propi, rebutjant si fos cas, tota mena d'opressions i vigilant estretament els botiflers, als que caldria fer justícia immediatament.

Creiem que abans de dues mesades, s'haurà aclarit l'horitzó, i esperem que aquest any que ve, la germanetat dels pobles ibèrics s'haurà afermat pel reconeixement mutu dels seus drets i les seves llibertats, compatibles amb la convivència i col·laboració en un comú anhel superador de les actuals dificultats, en una obra conjunta, orgànica, variada de civilització i progrés.

**La justícia ha d'ésser igual per a tothom. Els que fan lo-
cauts contra la República, la perjudiquen més que ningú**

Nòtules internacionals

La Conferència de Shangai sembla que pot ja considerar-se avortada, degut a la intransigència japonesa, que persisteix a no volguer evacuar immediatament el territori xinès. El conflicte xino-japonès continua així amb la mateixa virulència, augmentada amb la nova guerra que sembla que s'està encentrant a Manxúria. Es difícil poder enraonar d'un estat oficial de guerra quan es tracta de Xina, puix que no hi ha un govern amb prou autoritat per a fer una declaració bèl·lica, però el cas és que els homes d'una nació i d'una altra es maten entre ells.

La solució del conflicte asiàtic no es pot encara entreveure, malgrat que la situació interior del Japó sigui quelcom delicada, com a conseqüència de les activitats més o menys clandestines dels extremistes de les més oposades ideologies. Havíem esperat que les potències europees utilitzessin la seva influència per aconseguir la pacificació al Pacífic, però no sembla que hi puguin reeixir. El Japó s'excusa de la seva intromissió a Mandxúria amb el pretext de la influència perturbadora dels Soviets, però la veritat és que estem assistint a les primeres accions d'un moviment d'expansió econòmic i polític japonès, que s'esperava des de fa temps. Si les perturbacions d'aquesta mena es prolonguen a Asia, no serà difícil que algun trasbals modifiqui profundament la situació política i socials d'aquell continent, que sembla que està destinat a veure-se'n de més grosses encara.

La situació política a Iugoslàvia és inquietant cada dia més. Malgrat un retorn constitucional, que continua essent en realitat la continuació de la dictadura que s'instaurà fa pocs anys, l'agitació popular no ha minvat i els atacs al govern són cada dia més forts i més audaçs.

L'abús de l'absolutisme monàrquic ha produït una reacció natural, i el descontent va guanyant progressivament les diferents capes de població. El mateix que va succeir a la nostra península succeeix ac-

Ara resulta que l'Estel·ric, el servent de Cambó, troba poc liberal la República!

L'hora que arriba

S'ha complert l'any de la proclamació de la República.

Proclamació de la República! Un any enrera aquest concepte tenia una amplitud i unes proporcions extraordinàries. Va alçar-se un clam eixit de les entranyes del poble que omplia tot l'àmbit de la terra. Tothom renaixia. Les idees es clarificaven. Quan les tropes espanyoles feren la proclamació de la República Catalana, ningú no sentí sorpresa. Era natural. Catalunya venia al món en el mateix instant que la llibertat arribava.

Aquest any de vida intensa, confusional en alguns moments, ens ha donat la consciència d'un fet indubitable. La història anterior al 14 d'abril ha reulat, però no s'ha esvaït encara. Pugna per a reviure i exigeix una lluita dura per a superar-la. Cal fer un esforç suprem i no defallir en cap moment. Ara, com abans, estem en pla de guerra. No una guerra contra un enemic determinat, sinó contra molts enemics alhora. Entre aquests enemics potser hi som nosaltres mateixos.

Per fi anem a tenir Estatut i Govern propi. Serà més o menys complet, més o menys satisfactori, però serà això: Estatut i Govern propi. Tindrem unes facultats reconegudes, un camp d'acció relativament extens, unes possibilitats de superació i d'eficàcia. Serem un poble políticament organitzat, personalitzat, responsable. No tindrem conflictes mentals. Serem ciutadans de Catalunya i sabrem on havem de concentrar les nostres amors, les nostres activitats i les nostres il·lusions.

Ens queixarem, ja ho sé, que les nostres facultats siguin limitades. Trobarem que el nostre pla d'acció és excessivament reduït. Tot el que no sia independència pura i simple ens semblarà migrat i humiliant. Però és la història que reula i que no és extingida la que ens lliga al passat. Concedim al passat, ja que no hi ha més remei, el dret de gravitar damunt nostre. Hi ha un sol mitjà d'allunyar-lo de nosaltres: crear vida nova. Creem-la!

Com ho farem per a crear-la? Creieu que n'hi ha prou proclamant que ja som lliures? Es que n'hi ha prou substituint els poders actuals amb poders indígenes sense més idealitat que continuar la història

tualment a Iugoslàvia: els manifestos clandestins circulen per tot arreu; els estudiants han promogut seriosos aldarulls i el problema nacionalista s'incrementa a Croàcia.

No és aventurat vaticinar un pròxim canvi en el règim d'aquell país, car per pròpia experiència podem dir que quan el malalt presenta aquests símptomes, la malaltia es resol sempre en forma sobtada i espasmòdica.

antiga amb un canvi de personatges? Podem aconsolar-nos amb la idea de què tenim dret a equivocarnos perquè nosaltres mateixos haguem de pagar els resultats? És just que afirmem la nostra personalitat per a demostrar al món que som un poble com els altres?

Ara va de debò. Tindrem Estatut i Govern propi. Migrat, reduït, però propi. Què en farem? Què us diu el cor a tots els que heu viscut aquest any d'impaciències, de fressiss, de decepció? Creieu en Catalunya?

Nosaltres ens hem de fer la pregunta i la resposta. Cal que ens la fem. Aquest any no és perdut, ni ho serà el que comença si som el que havem d'ésser. Cal que repeteixi el que he dit altres vegades: no és lliure el que crida i esvalota, ni el que protesta i blasma, ni el decebut o insatisfet. Es lliure el que accepta la tasca i treballa, i accepta l'horitzó que se li obra i el desborda amb la seva potència creadora. Catalunya és encara un gran ideal pels catalans honestos i dignes. Ho ha estat sempre i ho serà mentre creixi, mentre es fortifiqui, mentre es perfeccioni. No ho serà si la història d'aquest any no es millora, si la nostra vida no reb un nou entonament, si els nostres homes no es posen al nivell de la tasca.

Catalunya naixent! Mesquina, reduïda, humil, però pura, en mans sagrades, calenta de l'alenada del poble, desperta d'un neguit de creixença, batejada amb les llàgrimes i amb la sang dels que han sabut estimar-la! Catalunya pot ésser un gran poble. Cal que hi posem el coll ara que naix definitivament a la llibertat. Que no es conegui que ha estat un poble sotmès secularment i perquè no es conegui, cal que sapiguem ésser lliures.

Arriba l'hora de prova. Arriba l'Estatut. Uns drets que cal definir i traduir en realitats. Una cultura que ens havem de fer, una justícia que havem de crear, un ordre públic que desconeixem, una economia que havem d'organitzar, un dret civil que havem d'instituir. Feina dura en mig d'un temporal de dificultats, en mig de conflictes insolubles, voltats d'enemics de fora i de dins.

Reeixirem? Per què no? La República espanyola triomfa, s'enforteix i no renuncia, per ara, cap punt de la seva ideologia. Es defensa dels enemics, però afirma el seu propòsit d'establir una democràcia. Catalunya serà més feble, tindrà un món més petit, toparà amb les dificultats del nou règim i amb altres resistències incomptables. Triomfarà?

Cal reconèixer l'heretge esquerrà en no acceptar carteres abans de l'Estatut.

Aniversari

Ressona encara el crit d'exaltació
que duia mil banderes
de cara a la claror
tremolant volanderes:
«Visca Macià! Mori Cambó!»
I ens embriagàrem de cridòria
i de llampecs de joia al vent
i de cants i de glòria
i... ho vàrem fer molt malament!
No havíem pas de cridar tant
ni d'aixecar tantes banderes.
N'hi havia prou amb una al davant
seguida de regaleres
de sang podrida de bergant.
N'hi havia ben bé prou amb un sol crit
contestat amb l'arma als braços
i trencar la post del pit
dels que ara ens volen entrebancà els passos.
Ho vàrem fer molt malament!
La joia i la cridòria
se les emporta el vent
i no en parla o en parla poc la història.
Ho vàrem fer molt malament!
Ja hi tornarem, però, aviat.
Tot just fem el primer aniversari
i el pit ens crema foll de llibertat
i tenim ganes de tornar-hi.
La fardalada dels caducs
amb una por que els consumia
s'abscondien porucs.
Ja hi tornarem un altre dia.
No tenen pas esmena aquesta gent.
Se'ls ha de trencar a tots la carcanada
i obrir-los el tupi del pensament
i cal fer-ho ben bé aquesta vegada...
Ho vàrem fer molt malament!

SALVADOR PERARNAU

Jaume Compte ens diu que no creu en solucions de concòrdia...

En aquest número de commemoració de la República, no podia faltar un record, unes paraules d'En J. Compte. Sigui la que es vulgui Popinió que ens mereixi actualment la posició que ha adoptat, és evident que sabé sacrificar uns anys de la seva joventut per l'ideal d'una Catalunya justa i lliure; que la seva vigorosa, enèrgica i hominívola actitud a la presó, que el calvari que sofrí li féu guanyar l'estima i admiració de tots els cata-

Catalunya espera confiada l'hora de la seva llibertat. La confiança la té més que en ningú en ella mateixa.

lans. El seu nom fou una bandera que contribuï a l'exalçament passional que portà la República. Avui és President de l'Estat Català, l'organització creada pel senyor Macià.

El que ens digué ha de tenir, doncs, un veritable interès pels nostres lectors.

Li preguntàrem com veia l'esdevenidor pròxim de les qüestions catalana, social i política general.

No volia, primerament, sotmetre's a la intervui, però a la fi ens contestà:

Primer de tot, jo no sóc home de gaires paraules. Més del que us pugui dir jo, ho diu la meua vida, que és un programa i que he posat sempre al servei d'un ideal. Ella explica el que penso.

Us diré, però, que no crec en la cordialitat ni en l'avinença pacífica amb Espanya.

La Història ens ensenya que el

poble espanyol és intransigent, que únicament per la força dona llibertats als pobles subjectes al seu jou. Els exemples són tan palesos i abundants, que no cal citar-los. Tota política contrària a aquesta posició és fundamentalment equivocada.

Per tant, crec que primer cal guanyar la llibertat, sigui com sigui, i quan Catalunya estigui absolutament lliure, llavors serà possible parlar de pactes, que podrà fer-los amb qualsevol altre país.

No crec en l'Estatut, que ja veieu com és regatejat i demorat, tot i ésser exigència mínima dins un pla conciliador.

Podria ésser que tal com va el món, quan sigui l'hora d'entendre'ns lliurement amb els pobles espanyols, existeixi una altra contextura o règim social i polític arreu del món, i que això farà possible una entesa amb el proletariat espanyol, com a part del proletariat mundial.

Vull dir que quan el poble espanyol no estigui representat per aquesta nissaga tradicional imperialista, podrà haver possibilitats d'entesa.

El futur pròxim de la política no està en mans de les tertúlies o partits dominants, sinó del poble. Hi ha la qüestió social i el problema català previst a tot calendari polític. Tots els averanys, pronòstics, propòsits, tots els dies contradits, de si el partit radical això, o l'Azanya, o els socialistes, o Domingo, faran o deixaran de fer, són castells de cartes, perquè el veritable poble que està despert els llençarà per terra a la primera ocasió, d'una manera especial a Catalunya.

Llàstima que el proletariat espanyol estigui endarrerit trenta anys, en quant a educació política, amb referència a nosaltres; això els farà passar moltes dolors i sacrificis abans d'emprendre la veritable via. Nosaltres ja hem depassat de fa anys aquesta situació del camp espanyol i àdhuc de la dels obrers del Nord, que estan com Barcelona fa vint anys.

En quant a l'esdevenidor social, crec que el sistema polític i econòmic actual estan en franca decadència a tot el món i que a Catalunya el fet nacional precipitarà el traspàs d'aquest règim, avançant-se als altres països.

I res més. La transcripció és gairebé literal. En Compte, evidentment, és quelcom més que un somniador.

J. G.

La Eliga l'any passat tenia un ministre a la monarquia a canvi de la protecció dels seus interessos privats!

El sentit de govern

La República que ha fet una Constitució laica i democràtica, que obre les portes a l'Estatut de Catalunya i al dels altres pobles ibèrics; la República que ha resolt el problema militar i ha expulsat els jesuïtes i té en vies d'aprovació la llei agrària i el control obrer, no ha fet res més que començar la seva obra, les seves tasques.

La República ha de canviar l'estructura política, econòmica i espiritual del país. Cal remuntar ràpidament el retard evident de la vida ibèrica en relació als pobles europeus. Cal liquidar l'herència catàstrofica, lliurar-nos del pes mort de la monarquia i de totes les seves deixalles i realitzar una consciència nova, una edificació que serveixi per a viure la vida nova, exemplar en el concert mundial. Cal aconseguir el ritme i la voluntat activa del vital retrobament que ha de significar la República.

Per a dur a terme aquesta obra cal que l'opinió pública tingui la consciència desperta i preparada per a la tasca constructiva que cal realitzar. Cal a més decisió inquebrantable en els governants.

Ha pecat la República en els primers temps de no haver adoptat des de la «Gaceta», per decret, aquelles

resolucions de desgreuge, d'efectivitat de les responsabilitats, de justícia i de neteja en tots els organismes públics que era necessari realitzar.

S'ha patit de la temença de què aquesta actitud de què certes disposicions, feris l'Economia del país, conjures contra la república els que manegen les finances. S'han volgut guanyar les assistències de tots els medis socials.

Però els enemics del nou règim, els privilegiats de l'antic, no han agraït aquesta posició republicana, sinó que els ha esperonat, els han enardit. I han desfermat el boicot a la República, la difamació dels seus homes, la provocació i desobediència, les lleis més o menys molesta, dient-se republicans, o conspirant a cara descoberta.

L'adopció de mesures depurades es fa ara més difícil. Amb tot, cal que els governs es dediquin a una política depuradora i positiva a la vegada, netament i fortament es-

querrana, amb tota la serenitat, però amb tota l'energia, sense els eufemismes, els defalliments i les doctrines que alguns ministres proclamen oblidant antigües campanyes. Aquesta política esquerrana no està renyida amb el manteniment de l'ordre sota l'imperi de la llei, que tot hom ha d'acatar en un règim democràtic, precisament aquesta política presuposa el compliment estricte, inflexible de la llei, d'acord, però, am bel principi de justícia distributiva, que no té dues mesures, segons la condició social, segons la tendència de l'infractor.

Alhora que es manté aquest concepte de govern, cal que el polític es llenci a una actuació i a una obra fonamentalment revolucionària. Perquè cal transformar pels mitjans democràtics, les institucions caduques i gastades, renovar els procediments, infiltrar l'esperit republicà a tots els òrgans de govern, bolcar els privilegis que encara existeixen, reparar les injustícies, donar a la vida, la dignitat i perfecció desitjades, recollir els anhels populars, associar les ànsies de justícia humana, realitzar des del govern allò que s'ha predicat des de l'oposició.

LLUÍS COMPANYS

No cal la llei de defensa de la República si no s'ha d'aplicar als reaccionaris.

La casa

Bastida

s'engrandeix

El secret del nostre èxit és degut a tres raons:

1. La fórmula d'un nou estil aplicat a l'art del vestit.
2. Tenir sempre disponible el vostre vestit, tan gran com petit, amb gustos seriosos i en gran fantasia.
3. L'organització de la fabricació i venda directa al comprador i escrupolosament amb un petit benefici.

Som els que varem implantar i facilitar el vestit amb la major elegància i la més incompatible baratura evitant acudir als sastres de mida que, amb els seus preus elevats, era impossible seguir els corrents de la moda. Oferim en la nostra SECCIO DE SASTRERIA la següent norma de preus:

Trajos confeccionats, tipus reclam...	des de 10 pessetes fins a 30 pessetes.
Trajos confeccionats, qualitat superior...	des de 40 pessetes fins a 75 pessetes.
Trajos a mida, en qualitats econòmiques...	des de 30 pessetes fins a 60 pessetes.
Trajos a mida, gèneres de gran fantasia...	des de 50 pessetes fins a 100 pessetes.
Pantalons econòmics...	des de 5 pessetes.
Pantalons fantasia...	des de 8 pessetes.

Els nostres avantatges amb preu de liquidació els veureu demostrats amb els nombrosos maniqués que als nostres aparadors exhibim, amb models d'estil i gust modern. Això fa que ens engrandim i que la nostra venda vagi sempre en augment.

L'amplitud de les nostres existències arriba fins a les qualitats més selectes i luxoses, sempre amb una gran diferència de preus més barats.

En casos de necessitat, tenim muntada una SECCIO DE CONFECCIO A MIDA, que ens permet entregar els encàrrecs a les quatre hores.

SECCIO DE CAMISERIA

Camises blanques...	des de 3'95 pessetes
Camises percala...	» » 4'95 »
Camises popelín...	» » 6'95 »
Calçotets...	» » 1'95 »

PREUS QUE REGEIXEN A ALTRES SECCIONS DE LA CASA

Impermeables...	des de 15 pessetes	Cinturons...	» » 0'95 pessetes
Trinxeres...	» » 10 »	Lliga-cames...	» » 0'50 »
Americanes punt...	» » 20 »	Mocadors butxaca...	» » 0'50 »
Americanes esport...	» » 15 »	Mitjons fantasia...	» » 0'50 »
Guardapols...	» » 5'95 »	Tirants...	» » 0'95 »
Gorres...	» » 0'50 »	Pijamas...	» » 3 »

Obsequiem als nostres clients amb segells d'Estalvi Popular, de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i Estalvi, i altres diversos presents, segons l'import de les compres.

ADVERTIMENT. Els que de fora Barcelona vulguin servir-se de la nostra casa, poden escriure, i adjuntant 0'25 pessetes, en segells, rebre mostres, figurins i un sistema especial per a prendre's les mides, amb les instruccions necessàries, per tal de rebre l'encàrrec abans dels sis dies.

La sessió de l'onze de gener del 1864 admira la màgia d'un prestigiador de renom, d'imposant experiència.

Als dotze anys de silenci reapareix un Thiers que troba la fórmula de la popularitat amb la defensa de les cinc llibertats necessàries.

Vuit anys seguits discursarà al gust del segle XVIII sobre tot el que es presenti. Profetitzarà la Triple Aliança (que fallà en el moment de la prova suprema) i el perill d'una Prússia enfortida «mercès al principi de les nacionalitats, fatal, quimèric, pueril».

De totes maneres, llevat de Napoleó III, és l'home més important de França. El seu palau ve després del de l'Emperador. Té setanta anys d'edat en què s'han enterrat gairebé

El dia 23 sortirà l'altre número de Fornal.

tots els enemics. Però Flaubert escriu a la Sand: «No hi ha res que pugui donar idea del vòmit que m'inspira aquest vell meló diplomàtic, arrodonint la seva bestiesa damunt el femer de la burgesia!... Em sembla etern com la mediocritat! M'esclafa?»

El set de juny del 869, Mme. veurà el darrer triomf electoral de son *poulain*. La magnificència dels funerals proven la immensitat del dolor de la irreparable pèrdua.

El 15 de juliol del 70 propugna desesperadament la pau amb Prússia. El xovinisme al servei de Napoleó, que cerca en una guerra el mitjà d'assegurar-se la dinastia, el tracta de venut i li apedrega el palau Sant Jordi.

Declarada la guerra, Thiers l'accepta en patriota. Es nomenat del Comitè de Defensa de París.

En ple desastre, abdicat Napoleó, insta la formació d'una Comissió de Govern i Defensa Nacional. El Govern de Defensa Nacional ja s'havia format a l'Ajuntament de París, revolucionàriament. Mentre sopen els parlamentaris, a la Presidència sumptuosa del Cos legislatiu, Favre i Simón vénen a interrompre per comunicar el nou Govern. Thiers comprèn que s'ha d'obeir i retirar-se amb dignitat. Això, sí.

El setge de París comença. Thiers és enviat a Londres a tustar les portes de la diplomàcia cercant ajut per la França. Endebades agitarà el fantasma de l'hegemonia alemanya. Gladstone i Grandville l'acomien amb bones paraules.

Thiers

V I DARRER

Ni a Viena ni a Sant Petersburg té millor èxit. Bismarck ha lligat tots els caps. Retorna per Florència. L'Itàlia ha oblidat Solferino i Víctor Manuel potser recorda l'enemic de la unitat italiana.

Reporta el fracàs de la seva gestió a la Delegació, a Tours. Aconsella la pau, topant amb Gambetta, audaç com un Danton. Però la França no és la de Danton, la de l'any II, sinó la França del senyor Thiers.

El 30 d'octubre del 70 és encarregat de veure a Bismarck per a pactar un armistici que permeti reviualliar París, fer unes eleccions i firmar la pau del desastre.

Mentre, Bismarck s'entreté amb Thiers i troba que fa masses papers ridículs per la seva edat Thiers el qualifica de salvatge genial.

Firmat l'armistici de Versalles (28 de gener de 1871), Thiers disfruta de les seves eleccions, fetes sota l'ocupació germànica. Es elegit per 26 Departaments. És l'home de França per la pau. És l'idol de la petita burgesia.

L'Assemblea, monàrquica i conservadora, el nomena Cap executiu de la República francesa. Podrà escollir els seus ministres i presidir-los. Ja és el Primer de França. Porta el gran Cordó de la Legió d'Honor i el Toisó d'or. La quarta part de França és encara sota les ferradures dels hulans de Bismarck.

Amb plens poders per a fer la pau o la guerra (!) va a Versalles, el 21 de febrer. El Canciller de ferro dicta les seves condicions. Alsàcia, Lorena i sis mil milions de francs or. El 24 firma. S'ha rebaixat mil mi-

lions d'indemnització i Belfort restarà francès, tal com havia previst el Canceller.

L'Assemblea, a Bordeus, ratifica el tractat. L'onze de març Thiers obté amb el seu Govern de conciliació nacional una mena de pacte sagrat, el de Bordeus, per a esmerçar tots els esforços en reorganitzar França.

París no està conforme. Tanta ignominia, corrupció i covardia no van pel poble, que és la Vila Llum. La revolta s'anomenarà Commune. Serà un llampec gloriós que dignificarà la França amb la sang del poble, l'eterna víctima.

Thiers, estratègicament, es retira a Versalles, voltat dels rurals i fa un exèrcit amb els 130.000 presoners que Bismarck li retorna. No serviren per a vèncer els prussians, però

Prou deportacions gubernatives!

serviren per a bombardejar París, ametrallar el poble i ofegar en sang una temptativa de redreçament i reivindicació.

Thiers triomfador, Dictador de fet, fou proclamat campió de l'ordre i la prosperitat, rodejat de les seves gazelles. Saint Hilaire i Mignet.

Ell proclamava la República com el millor règim, posat que ell fos President. Deia que és el que dividia menys. També afegia aquesta notable sentència: la República serà conservadora o no serà.

Thiers és la confiança del capital. Paga ràpidament a la Prússia astorada la indemnització de guerra. El 16 de setembre del 73 el darrer soldat de l'ocupació travessa la frontera. Thiers ja no és indispensable. La Cambra, més reaccionària que no pas ell, i una mica gelosa del seu poder, el fa dimitir i posa en son lloc a l'imbècil del mariscal Mac-Mahó.

Aleshores lluita per prevenir la restauració de Chambord. I s'apropa a les esquerres. Encara torna a ésser elegit pel novè districte del Sena. Fa els vuitanta anys i rep felicitacions de Gambetta i de Bismarck.

El 61 de maig del 77 diu que ell és dels joves del dia. Assenyalat a l'Assemblea com el lliberador del territori, es produeix un moment apoteòsic. En faran un quadre que reproduiran el gravat en milions d'exemplars.

Es prepara per les eleccions. Vol governar amb Gambetta, a qui pre-

LLIBRERIA ARIEL

Un llibre interessant, emotiu

Perseguint el Sol

del Solitari de la Mar, traduït per Miquel A. Baltà
La vida en plè Occèa, les bel·leses del Tabits son reflectides amb verisme imponderable

Illusions i realitats

La vida és, cabalment, això: una barreja d'illusions i realitats. Aquestes, però, entren sovint en contradicció amb les primeres i no és sempre aquell que es creu posseïdor de la suprema veritat, qui arriba a veure plasmades en realitats, les elucubracions febricitants i excessivament lògiques de la seva intel·lectualitat, deformada per un supercultura de la fatuïtat i la carincloneria.

Tal és la causa del fracàs de manetes profecies. Així, per exemple, qui li havia de dir, al senyor Manuel Brunet, tot l'èxit que devia assolir la seva meravellosa profecia, continguda en aquell abrandat article dedicat als barcelonins per «A l'hora de votar» — ¡I mireu que l'article estava ben treballat! Fins i tot pot estimar-se com una joia de la literatura apassionant, redactada a tant la línia, sense convenciment de cap mena, escrita merament per a donar gust al pagano.

La cosa, en si mateixa, ja no podia ésser més divertida. Acció Catalana, per voluntat superior dels Déus — ¡oh la literatura de Marta Hannau, tan estimada per Manuel Brunet! — era el partit destinat a regir els destins de Catalunya, amb exclusió de tots els altres partits. Representava el summum de la tècnica i l'única expendeduria de patriotisme, qualificada per a donar patents netes de catalanitat i aptituds polítiques.

Ben clarament que ho deia, amic lector, aquell ex-seminarista de Vich, el senyor Manuel Brunet — noucutat arbitràriament per un desconegut, en un torrent fosc de Gràcia, es diu si obeint ordres jesuítiques d'alguns prohoms del seu partit, per tal d'obligar-lo a cessar en les seves campanyes truculents

que tant desprestigiaren l'òrgan d'Acció Catalana — ben clarament ho deia el senyor Brunet, repetim, quan, aconsellant, sense que ningú li ho demanés, als bons ciutadans barcelonins, de dalt de la càtedra de la seva petulància pedantesca, els deia: «No votaràs la candidatura de l'extremisme catastròfic que el senyor Macià ha volgut avalar innocentment», i afirmava, més avall, en el mateix article — «La Publicitat» del 12 d'abril —, que «unes eleccions municipals són d'un interès polític limitat», demostren així, palesament, l'afany immoderat de mestratge i l'absència total de sentit polític, que el facultava, a més, per a titllar de «catalanista catastròfic» a tot aquell que votés l'Esquerra, ço és, a tot ciutadà que ajudés el partit que preconitzava la revolució contra la monarquia, per tal d'obtenir l'autonomia de Catalunya i que — malgrat les profecies de l'amic del senyor Lazare Bloch — va enderrocar la monarquia i portarà ara l'Estatut de Catalunya.

L'èxit d'Acció Catalana i de Manuel Brunet, fou, com tots sabeu, descomunal. En les eleccions, unes eleccions «les més pures i autènticament democràtiques que havem presenciades mai», «no hem tret ni un sol lloc en la lluita», perquè «el poble està més frisós de justícia que de govern municipal», segons declaracions de l'editorialista de «La Publicitat» en l'edició del dia 14 d'abril. De res no li valgué al profeta d'Acció Catalana l'afició per la literatura de Forces, ni les seves relacions amb Lazare Bloch. Els Déus es giraren contra ell i encara que ell havia vaticinat («La Publicitat», 12 abril 1931) que «votar l'Esquerra Republicano-Socialista equival a votar la Lliga, perquè l'Esquerra no

pot guanyar», heus ací que la ciutat, unànimement, va opinar el contrari i atorgà la victòria total a l'Esquerra, repudiant, absolutament, tots els candidats que patrocinava i alabava, com si no tinguessin àvia, l'ex-redactor de «Las Noticias».

Després d'un èxit tan esclatant, el senyor Brunet emmudí llarg temps. Tothom pensava que el seu silenci hauria estat tan definitiu com el seu fracàs i que, abans de tornar a fixar-se en qüestions polítiques, hauria cursat durant llarg temps l'art de la quiromància, al costat de qual-sevulga Madame Thèbes. Així, almenys, la seva manca de dots profètics, corregida per la vident, li hauria estalviat nous fracassos.

De fotes maneres, tal volta val més que no ho hagi fet, perquè podem tenir en ell un guia de seguretat absoluta. Tot estriba en que realitzem les seves instruccions a l'inrevés. La Història demostra, abastament, que és un mètode infallible per a no errar.

El recomanem als nostres amics d'Esquerra Republicana de Catalunya, segurs de què l'estimaran en el molt que val, especialment després de l'experiència pràctica d'ara fa un any i de la qual aconseguí sortir-ne tan airós.

Amb un altre èxit com aquest i algun que altre «affaire» més o menys truculentment embastat, no responem de què «La Publicitat» hagi de plegar. Estem, però, segurs de què al senyor Brunet començarà a fer-li mal el cap.

Exits com aquests fan perdre el món de vista, o veure les estrelles a qualsevulga, encara que hagi estat a punt de cantar missa.

JOSEP A. TRABAL

senta davant l'Europa. Redactant el manifest el sorprèn a Saint Germain un vessament serós que en poques hores posa el punt final de tan llarga vida.

Les exèquies són, a fe de Flaubert, el més magnífic espectacle vist per ell, que n'ha contemplat de grandiosos. Hi ha mig milió de francesos. Hi va la França a presidir l'enterrament. Hi va Victor Hugo. Es París que l'ammistia. Potser el respecta.

El seu Panteó, el més gràndel Père Lachaise, porta aquest epitafi: *Patriam dilexi veritatem coluit.*

**

Avui, que, amb mig segle de retard, intenta l'Espanya consolidar una República com la tercera de França, sembla que s'hagi desvetllat l'interès a l'entorn d'aquells homes.

Seduïts per les aparents analogies alguns pretenen erigir, com a models, figures i procediments d'aleshores.

Convé, doncs, fixar objectivament i de faisó precisa els valors esmentats sovint com dignes d'admiració imitativa.

Explicant i comentant a Thiers contribuïm a una tasca d'actualitat republicana. Els epigons de la revolució francesa no ens semblen mereixer la canonització que els erigeixi Patrons de la nostra República, que ve a Europa quan ja s'ha produït el formidable fet rus.

Les preocupacions socials ocupen avui el centre de l'atenció ciutadana. Fer el 930 el que feia la França del 850, sembla que no respon a la realitat.

MANUEL GALES

Arts

J ara!... si som romàntics!

La nostra època és època de romanticisme es creu en el precís moment d'ésser, no en el seu postmoment, en el moment de la crítica. Quan l'època, solta o dissolta en si mateixa—tot és qüestió de paraula, —lluita amb el seu esperit, sota el contrastament de les èpoques anteriors i posteriors (Cap—no ho sé pas—va assegurar que èpoques existixin innates per ésser com els bolets), l'època és romàntica.

Tots son romàntics en la realitat de la nostra vida, del nostre ésser específic singular. L'home que no és home—v. g. superhome—potser no sigui romàntic in se, però l'home, situat en la categoria d'humanitat (no la de Companys), qui dubta que és romàntic, plena plenitud del romanticisme?

Exemple: Entre nosaltres, els de nostres temps, més que ortegassians o dorsians, picassians o papinians (Giovani Papini amb les seves truculències i tornaveus a l'americana, és veritablement el més nostre caracteritzat intèrpret), a Catalunya:

A Esclasans—embrió de Diego Ruiz, un romàntic. Segarra? Segarra en el seu segle—segle 1/2 XIX—, un romàntic.

Ramon Vinyes—autor de «Viatge» i «Qui no és amb mi», inevitablement l'únic autor dramàtic més modern de Catalunya i Espanya, estic disposat a defensar-ho—un romàntic.

Francesc Domingo, un pintor, un romàntic.

A. Terrant, escultor, un romàntic.

Llauradó, id., un romàntic.

Canyes, id.—meravellosa l'empen-

ta de Canyes, si no trumfa!—, un romàntic.

I jo... un romàntic, un «romàntico perdido».

(Cf. Diaz Plaja. Quina broma, i és veritat!)

S'ha desprestigiada massa la paraula

la romanticisme, s'ha menyspreuat àdhuc per damunt de tot el ridícul, la ridiculització! Ah!

No és el fet clàssic, l'antològic, el diferencial, per a ésser lliure de despassionaments en el judici, s'ha de considerar en el moment successor, en el que succeeix, no en l'actual: cap moment pot jutjar-se a si mateix, llavors... és política.

De romanticisme han parlat, fa poc, Scillièrre («Le Romanticisme», París, 1927), Baeza («Clàssicos y Romànticos», Madrid, 1931), Diaz Fernández («El nuevo romanticismo», 1931) i d'altres. Solament Scillièrre ha determinat: «El romanticisme és l'imperialisme, i l'imperialisme és la nostra llei essencial humana.»

El romanticisme, àdhuc considerant-lo en el seu subfix especial, és un compost de—«isme»). Com el clàssicisme, que no hauria d'acabar en

—«isme», és un compost de—«itat».

L'«isme» és el relatiu. L'«itat» és l'absolut. L'«isme» en bona apreciació l'anomenarem política i parcialitat. L'«itat» l'anomenarem imparcialitat. (Quantes vegades se m'han indigestat per incoherents, i tothom els generalitzava, els epítets de «radical», «catòlic», «agrari» —parlem dels diputats d'aquestes qualificacions. Ha de dir-se «radicalista», «catolicista», etc. Per això «catolicisme» està molt bé.)

I com que poques èpoques—ja s'ha dit pròpiament clàssiques a les diferenciables—són absolutes, es pot reconstruir el pretèrit del món, fer la història del món, amb aquest programa:

1. *Cavernicolisme*: Predomini vulgar de la massa encefàlica; braquicèfals i dolicocefals. Una pedra i una casa. Una ratlla i un dibuix. Una lletra (un gargot) i un llibre. És el predomini de la simplicitat. L'home, tots els homes, són simples.

2. *Tribuisme*: Predomini sobre l'home simple del ja menys simple. És la gramatització de la «vivesa». «Els vius». Comença ja a haver-hi Azorins.

3. *Monarquisme*: Naixement de la llei, com sempre, pel dret del més fort.

4. *Fanatisme*: Explotació d'idees íntimes en bé d'una classe que si no fos per aquesta explotació, em vindria a demanar, fins a mi. I qui no és imperialista? Qui no vol ésser més que l'altre; essent un?

Cap s'avergonyeixi de confessar-se romàntic!

AUGUST TURLUPINE

Elegiu «L'Opinió».

Elegiu «La Humanitat»

El projecte d'economia danubiana

El projecte Tardieu per un acord duaner entre Hongria, Àustria i els països de la «Petite Entente», és un problema condent que posa una altra vegada en peu la precària situació dels Estats de l'Europa Central. Les barreres duaneres i les dificultats polítiques que des de fa tretze anys divideixen els Estats sucissors de l'ex-monarquia austro-hongaresa i la política adoptada en aquests últims temps per alguns Governos junt amb la inevitable repercussió de la crisi econòmica mundial, han fet que l'activitat econòmica inter-danubiana hagi sofert cops gravíssims.

En el projecte francès es patentitza l'interès a formar un bloc econòmic amb els Estats de la «Petite Entente» (Yugoslàvia, Txecoslovàquia i Rumania) i Àustria i Hongria. Això seria la finalitat política francesa, tendint a augmentar el bloc de nacions afectes a ella. Però desseguida s'ha fet inevitable la inencara que declarant-se favorables l'intervenció d'Alemanya i Itàlia que, a la idea d'una fórmula de guarició per l'economia dels petits Estats danubians, han donat a entendre la necessitat de comptar amb elles abans de resoldre res amb caràcter definitiu. Per això hi ha projectada una primera conferència de les quatre grans nacions consumidores: França, Alemanya, Anglaterra i Itàlia, com a preludi de tot el que s'ha de modificar a Centre-Europa. Examinem ara els interessos i situació de cadascun dels Estats danubians.

Convindrà dir abans de tot que aquests no són solament els ja esmentats, sinó que cal afegir-hi també Bulgària, malgrat que en el projecte Tardieu no es tingui present, degut a la finalitat política que en ell es persegueix. De tots els països de l'Europa danubiana, Txecoslovàquia és la que més ha de guanyar amb aquest projecte. Hereva de totes les mines i els centres industrials de l'antic Imperi austro-hongarès, s'ha trobat en acabar la guerra amb un aparell industrial formidable i completament desproporcionat a la seva extensió i població. La crisi l'ha posat actualment en greu situació, disminuint-se gradualment les seves exportacions, que eren el seu sistema de vida i ara es veu obliga-

da a contraure emprèstitos per fer front a les necessitats momentànies. El seu moviment comercial amb les nacions limítrofes, que abans adquirien gran part dels seus productes industrials, ha sofert grans disminucions; les seves fàbriques manquen d'ordenacions i el nombre dels seus desocupats és el més alt d'Europa, respecte a la població i extensió del territori nacional.

Es a dir, que si la crisi continua, esdevindrà per a ella un perill gravíssim que podria abatre les seves forces en una mesura infinitament superior a la que podrien patir els Estats que la volten. Rodejada de països d'economia pobre (agrícola), amb la supressió de les fronteres duaneres, Txecoslovàquia seria el proveïdor industrial de tot el conglomerat. Aquest ha estat el motiu de la resistència oposada a la intervenció d'Alemanya i Itàlia en el projecte, perquè aquestes dues haurien de limitar forçosament, i en benefici propi, l'exportació industrial txecoslovaca si cristallitza aquesta unió duanera. En canvi, amb tots aquests avantatges previsibles per a les seves exportacions, és ben clar que Txecoslovàquia no absorbirà mai els remanents agrícoles de Romania, Iugoslàvia i Hongria. Aquests països absorbirien els productes industrials txecoslovaecs sense poder-li vendre els seus productes naturals, per la qual cosa hauran de mantenir el nivell de la seva balança comercial amb les compres de les grans potències. Resumint, Txecoslovàquia faria un gran afer econòmic, a costelles d'Alemanya i Itàlia.

Però malgrat aquestes consideracions, hi ha a la terra de Massaryk un sector d'opinió bastant extens contrari a aquesta solució duanera. Aquest sector és l'agrari, que preveu una forta competència si s'eliminen les barreres aranzelàries pels Estats veïns i s'ha de tenir en compte que el partit agrari és el segon de Txecoslovàquia, en ordre d'importància.

Hongria és un dels Estats dels que més abatuts estan per la crisi actual. A més del seu problema territorial i de les seves minories de la seva nacionalitat que romanen sota un règim estranger, continua amb el problema governamental i el de

la sobreproducció de cereals. El poble magiar viu en gran part de la venda dels seus cereals, farina i bestiar i degut a la manca d'acords comercials, s'ha trobat amb una gravíssima crisi agrícola que repercuteix sobre la seva petita indústria, degut a la pobresa de les masses rurals. Els diaris hongaresos reflexen tots els temors que la proposició Tardieu sigui un parany per lligar-los econòmicament a la «Petite Entente», afecta a França, i demanen com a condició prèvia un tractament igual per tots els Estats danubians, siguin industrials o agrícoles, sense que s'obligui a aquests últims a convertir-se únicament en mercats d'absorció de la gran indústria txecoslovaca i austríaca. Demanen, encara, que es doni als altres Estats interessats en l'economia danubiana, la possibilitat d'adherir-se a l'acord projectat.

Hongria està interessada en el projecte de col·laboració entre els Estats danubians, per tres motius. Primerament, per la col·locació dels seus productes agrícoles característics i el bestiar, per la qual cosa demanarà segurament llibertat pel que fa referència als importants mercats d'Itàlia septentrional, Suïssa, Alemanya i Polònia. En segon lloc, espera beneficis per l'augment que experimentaran el tràfec i el trànsit, com a conseqüència de la intensificació de l'intercanvi entre els Estats Centre-europeus, si el projecte es porta a terme. A més, espera que l'arranjament dels problemes econòmics haurà de portar un sensible millorament en la situació financiera de tota la regió. El que no es pot saber és si els seus interessos seran compatibles amb els dels altres països, per a arribar a una solució satisfactòria.

Pel que toca a Àustria, s'ha de dir que la seva situació és vertaderament tràgica. Devorada per les lluites internes, amb una capital hipertrofiada i un territori nacional reduïdíssim, i a dues passes de la guerra civil, la Societat de Nacions va haver d'ajudar-la i ha viscut fins ara mercès a l'ajut que li han prestat altres Estats. Després de Txecoslovàquia és el segon país industrial i, consegüentment, s'ha vist incrementar darrerament la crisi que per ella era ja endèmica. Es natu-

ral, doncs, que tots els partits, a partir de l'oposició social-demòcrata, reconeguin l'absoluta precisió de trencar sigui com sigui les barreres duaneres, per a poder salvar l'economia nacional amb la creació de més amples mercats. Però, al mateix temps, tots estan d'acord a afirmar que aquest objectiu no es pot aconseguir més que amb la inclusió d'Alemanya. Apart de les raons ètniques, nacionals i polítiques que induïxen als que idearen el fracassat Anschluss a refusar qualsevol combinació que deixi fora el Reich alemany, hi ha també motius econòmics i així ho ha fet saber el ministre Benes, en afirmar que la República austríaca no serà mai un instrument anti-alemany.

Els economistes austríacs creuen que únicament la vasta zona alemanya pot, en l'esdevenidor, i una vegada superada la crisi, constituir un mercat capaç d'engolir l'excedència de la producció agrària dels països de l'Europa Sud-oriental i de permetre, al mateix temps, el desenvolupament de la indústria austríaca, encara que aquesta hagués de suportar alguns sacrificis en els primers temps. Per això cal suposar que Austria no es deixarà lligar al carro de la política imperialista de Tardieu sense demanar garanties i, sobretot, sense abans haver-se posat d'acord amb Berlín, Roma i Londres. La salvació de l'economia austríaca no depèn tota de l'èxit del projecte Tardieu, puix Austria haurà de recórrer sempre a les grans potències. És lògic pensar que sense el consentiment d'aquestes, Austria no es comprometria a res. Aquesta opinió l'ha manifestat també l'ex-Canceller monsenyor Seipel, que és el més autoritzat polític austríac.

A Romania i Iugoslàvia hi ha corrents contràries que dificultaran la consecució del projecte, perquè són molts els que troben inoportú donar tractes preferencials o concloure unions duaneres entre Estats, les quals economies no es complementen mútuament i que, en alguns casos, estan en contradicció entre

elles, perquè en resultaria un organisme econòmic que hauria de lluitar amb els mateixos problemes que ja tenen ara els Estats que l'haurien d'integrar, i sobretot amb les dificultats per la col·locació de la producció agrària. Alguns d'entre ells, com Txecoslovàquia i Àustria, haurien de resoldre iguals dificultats pel que respecta a llurs productes industrials.

Amb tot això, Bulgària queda abandonada a la seva sort i es queixa a grans crits, reclamant quedar-hi inclosa. Polònia veu també el perill de l'isolament en què quedaria i alguns diaris demanen que, com a justa compensació, es formi un segon bloc econòmic comprenent Escandinàvia, Estats bàltics i Polònia.

França volia un acord privat dels cinc Estats: Àustria, Hongria, Iugoslàvia, Romania i Txecoslovàquia, sense intervenció de cap altra potència, però ja hem vist com això era impossible. Les contradiccions de la política europea i els interessos antagònics entre les primeres potències, no permeten que cap d'elles pugui elaborar-se separatament una política que monopolitzi l'economia dels Estats petits. Degut a això, Tardieu ha hagut de cedir i ara s'anuncia una Conferència a Londres o Ginebra, entre Alemanya, França, Anglaterra i Itàlia, per arribar a una intel·ligència que faci possible el següent acord entre els cinc primers Estats.

Darrera el projecte econòmic francès, hi havia el polític d'establir una completa dominació francesa a l'Europa Central i Sud-oriental, engrandint la «Petite Entente» i formant una barrera contra la penetració alemanya. S'ha parlat d'una restauració econòmica a l'Europa Central, que evidentment és de

tot punt necessària i que per tal motiu ha recollit desseguida la conformatat, *a priori*, d'Alemanya, Anglaterra i Itàlia. Però pot dir-se que aquest sistema de tarifes preferencials que s'intenta establir entre els cinc Estats danubians pot aconseguir-la? El malestar fonamental d'aquests Estats és la baixa dels preus agrícoles i la misèria que sobrevindrà en el camp. El pla Tardieu no troba remei a aquest mal principal, perquè no ajuda el pagès romanès en prometre-li un tracte de preferència amb Iugoslàvia, puix aquest país no suposa cap mercat per a ella. La indústria txecoslovaca no trobarà tampoc cap guany, perquè hi ha una agricultura que satisfà les necessitats de la població. L'ajut que els altres països poden suposar per a les indústries txecoslovaques i austríaques, és també inapreciable.

Es difícil preveure la sortida, sobretot perquè estem als inicis de les conversacions diplomàtiques i encara no se sap la data de la Conferència que han de celebrar les primeres potències. El que es pot avui afirmar és que la solució serà difícil de trobar i bastant diferent de com s'havia imaginat primerament.

En un pròxim article intentarem analitzar els interessos i els problemes de les nacions que han de trobar el remei per a guarir els mals de l'Europa Central.

ANTONI VENTURA

La política interior del Japó és cada dia més preocupant. Corren rumors cada dia més persistents que un cop d'Estat s'està preparant per a substituir el sistema pseudo-democràtic allà vigent, per una dictadura militar o feixista. Els clams de l'oposició, cada dia més fermes, l'aguda crisi econòmica i l'avenç de les idees occidentals entre la joventut obrera i universitària, són causa que les classes i castes estiguin decidides, pel que sembla, a emprar la força per a restablir l'antic absolutisme.

Això podria portar cap a una nova política en el Pacífic, amb repercussions incalculables, i podria fer esclatar revolucionàriament aquell numerosíssim poble que viu, esclau i miserable, en una de les primeres potències mundials.

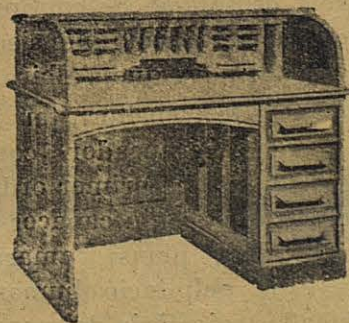
Avis

Els que fem Fornal no tenim més fortuna que el nostre treball.

Per a que'l setmanari es mantingui necessitem l'ajut de tots. Necessitem lectors i anunciants. Els nostres amics se n'han de fer càrrec i ens han d'ajudar.

Mobles ALTA BA

Mobles per a Oficines, Despatxos i Similars

Tallers, 29, 31 i 71 - Telèfon 17445
BARCELONA

Nota

Havent sortit aquest número extraordinari el dia 14 no publicarem setmanari el proper dissabte dia 16.

El proper número de Fornal apareixerà, doncs, el dia 23.

La funció social de la novel·la

Deixeu que jo, el darrer soldat de la companyia, trenqui una llança, o si voleu, una canya, en defensa d'aquest gènere literari que, no sé perquè, molta gent es mira amb incompreensible menyspreu. Jo tinc molts amics que s'han tornat curts de vista, devorant lletra impresa de dia i de nit. Han tingut l'abnegació d'assimilar-se volums gruixudíssims d'economia, de filosofia, de tot el que s'algueu. Però mai de la vida se'ls ha acudit llegir una novel·la.

Jo no entenc aquesta posició, aquest abstencionisme voluntari davant d'un dels procediments més triomfats que ha tingut en totes les èpoques la intel·ligència de l'home per copsar, en imatges vives, l'essència veritable de les coses que el volten i fins d'aquelles que no ha vist mai, però la intuïció artística i la recerca bibliogràfica, l'ajuden a reconstruir en profit de la resta dels seus consemblants.

S'ha dit i repetit que la història no s'ajusta sempre a la veritat absoluta. Entremig de la documentació desempolsada per l'historiador, per tal fornir-nos dades de primera mà, ressalta sempre la personalitat del que escriu i el seu temperament segella totes les pàgines, de la primera a la darrera. Així un mateix fet històric varia notablement d'aspecte si ens el descriu una ploma catòlica o una intel·ligència voltèrriana. Un fet d'armes jutjat per cadascú dels compatriotes dels bel·ligerants difereix d'una manera notable. És molt difícil, gairebé impossible, que l'historiador es sobreposi

a tota mena de prejudicis racials o religiosos per tal de dir-nos el que pensa amb absoluta imparcialitat. Per tal de suavitzar les falles dels uns augmentaria les responsabilitats dels altres i, en resum, ens vindrà a donar un llibre d'imaginació, amb una armadura de fets reals convenientment embastats al tema.

La novel·la no ens pot defraudar sota aquest aspecte, ja que no pretèn—si està honradament escrita—xagnerreotipar el passat, sinó donar-nos-en un tant, raonable i mesurat.

La finalitat del novel·lista és més subjectiva, baldament no s'ho proposi així en idear l'acció i donar curs a la fantasia. Tracta de comunicar-nos allò que porta dins de l'ànima i els fets històrics són per ell simples ingredients que li serveixen per a donar a la fàbula major caràcter de veracitat. Altrament, avui com avui, la novel·la s'ajusta per damunt de tot a la vida contemporània i, generalment, si ella s'ho val, conté un fort percentatge de coses viscudes, autèntiques, fidedignes, a través de les quals el lector arriba fàcilment, per poques facultats assimilatives que tingui, a formar-se una idea molt aproximada de la realitat. Ningú que hagi llegit molts volums d'etiologia o de moral, comprendrà els russos com un lector de Dostoievsky. Cap tractat d'història ni d'arqueologia ens familiaritzarà més amb la Roma imperial que el «QuoVadis?», de Sienskiewitz.

Però pel damunt de la seva tasca artística, cultural, d'evocació històrica o de glossa contemporània, la novel·la té avui una missió essencial i és la de recollir els batecs de la transició que s'opera en l'ordre social i el procés psicològic i mental que serveix de solució de continuïtat entre la societat vella que s'acaba i la societat nova que s'albira.

Aquest període transitori, tan incòmode com esperançador, conté un material humà de primer ordre, per a què els que siguin capaços en copsin «primers plans» amarats d'interès i de palpitació humana. La intrincada trajectòria del pensament, a partir de 1914, ha creat una colla de tipus i de situacions que no cedeixen en res als que durant

molts segles han emplenat la novel·listica internacional.

Altrament, els escenaris damunt dels quals deuen moure's les figures i la trama a què ha d'estructurar-se l'acció, compten avui amb elements que no comptaren els novel·listes del segle passat. L'aviació, les màquines ultra-omèrnes, els avenços de la química i de la física, forneixen a l'escriptor mirandes magnífiques des de les quals atalaiar les reaccions dels homes i dels pobles. Les fortes sotregades que ve suporant el món d'ençà de la guerra grossa—més que gran—; el nou concepte de la moral que apunta en les generacions joves, les introspeccions freudianes, els símptomes decadents de les castes que veuen la seva fi propera; el redreçament ple de prometes de la nova Rússia; la realització parcial de les realitzacions marxistes; l'ensulciment dels mites i dels dogmes davant la Veritat, tot això pot i deu constituir el reservori de matèries on el novel·lista d'avui ha d'abeurar-se. I que no es cregui ningú que propugnem denses narracions, de molts volums i innumerables personatges, que amb pretensions d'epopeia pretenguin descriure una època. Una parella, tota sola, dintre una cambra cau en la mestrivola novel·la. Una mena d'amor, un personatge tot sol i maniàtic com el Des Xesseintes de «Au rebours», poden servir, abastament, per descriure una civilització i una època.

J. M. FRANCES

Gasetilla

Ens envien la següent gasetilla, que gustosament publiquem:

Es posa en coneixement de tots els aimants de la llengua internacional, i particularment als de la barriada de Sans, queda obert un curs oral, completament gratuït, de la fàcil i eufònica llengua internacional *Ido*, en el carrer de Sans, núm. 66, tots els dilluns i dijous de nou a deu de la nit.

Fàbrica d'Aigües
Carbòniques
esterilitzades
Xerops i Horxates

CASA AGUSTÍ

ARAGÓ, 407

Telèfon 53202

BARCELONA

Perfils, Benigne

Bejarano i "Fantasmes"

Un home a voltes passeja per les Rambles, entre l'aldarull formidable d'un dinamisme regulat al ritme d'un temps modern.

Una de les petites misèries humanes és la de practicar la filosofia, mes, no obstant, cal filosofar davant dels petits i els grans fets.

En aquests moments, en els quals «el sentit polític» es desenvolupa amb frisança esfereïdora, el transeünt, ciutadà desconegut, és un poema del qual podria glossar-se el cant pindàric.

En front de qui us trobeu?... D'un socialisme decadent, d'un anarcosindicalisme frisos, del tipus comunista amb gestació, del republicà «pou rsang» o de l'adulterat que recerca la troballa de l'aimoina?...

Potser tan sols davant l'home «estandaritzat» que vol aparèixer com un «americà cent per cent» i que és l'analfabet que sap llegir i escriure?...

Davant de qui, el vocable de ciutadà, amaga el cretinisme que incapacita per a ésser un bon ciutadà, per a ésser res...

Aquesta pobre societat en què vivim, ens presenta tot quotidianament «els pobres ninots de farsa» prop el ciutadà desconegut, la ciutadana, la muller, la senyora, la companya, tot segons el prejudicament atàvic, el color que se li donguí, el que dicti un sectarisme.

Prop dels senyors Esteves, que tiren del cuponet bramant les excel·lències del capitalisme i la petita burgesia, l'obrer que produeix i que al retorn de la jornada del «guanyaràs el pa amb la suor del teu front» net de cara i de consciència torna a la llar.

Les imatges esdevenen ràpides, com a Fantasmes i veig, al «soutener» a la «prostituta» pel «via crucis» d'una vergonya pública; al que viu de l'esport, un «llimpia», els en-

carregats de vetllar per l'ordre (?).

Sento els molts i diversos sorolls ciutadans, des dels broncs en *do* dels clàxons dels cotxets, passant pels dels tramvies, fins les harmonies inharmoniques dels aparells de ràdio intervinguts per les depressions atmosfèriques.

Passa una dona amb la cartereta sota el braç, és la quarta volta que rutlla, alta i cimbrejant—deixant un rastre de perfum car—envers la mateixa ruta, cercant un postor. Vesteix bé, elegant i breu, mostrant impúdica unes formes amfòriques i en ses maneres sorgeix el segell, el catxet d'amoral, de mercaderia fiscalitzada per la higiene.

Pobra Moral i pobra dona! ...

He vist molts malalts de satiriasis, ara moltes dones que sense ésser com l'altra s'hi assemblen per la indumentària que exhibeixen els bonics maniquís.

Quina Societat! ...

Benigne Bejarano

Va ésser de sobte que els meus ulls trobaren aquest nom, sobre un llibre, allí en un quiosc. Vosaltres no, coneixeu Bejarano?... Sí!... Millor!... Jo, us presentaré l'home, ja que heu trobat abans l'artista.

Benigne, és alt, prim, bru. Una encaixada ferma, un somriure acollidor, una paraula fàcil apassionada que atrau.

Tot un tractat d'afabilitat i cortesia.

Un gest de romàntic, una voluntat de lluitador, posada al servei d'una causa justa i noble. Es un intel·lectual i pel mateix un revolucionari, en aquest règim d'enxufismes.

A tota la premsa d'esquerra netament amant de la democràcia, defensora dels drets del poble, hi ha firmat: Benigne Bejarano.

I els seus llibres, responen a l'a-

postolat sincer de la seva consciència, a la línia recta d'un home de conducta equànime, raonada, honrada. De l'home que acull al necessitat per emparar-lo de l'home que blasma de les injustícies socials, del Quixot que amb la ploma a la mà, ataca els convencionalismes un dia si i un altre també, destruint amb sa fina ironia d'escriptor amè, els prejudicis racials d'una humanitat dolorosament fanàtica.

Jo, el faria Cavaller del bell escriure i vassall de la veritat.

"Fantasmes"

Llegint «Fantasmes» he trobat que com «La huella heràldica» i com «El secreto de un loco» és un bell llibre, fort, d'intensitat.

Benigno, narra amb una naturalitat que li dona una facilitat extraordinària i domina el lèxic que carrega d'una dosi de filosofia humorística.

Tot ell és ple de panorames de la nostra vida, tan prosàica, curulla de semblances que reflecteixen la veritable personalitat de certs... senyors.

Es dolç pa per l'esperit.

Una obra valenta i sincera, escrita per un esperit exquisit i analític, que sap arribar al cor i extreure totes les passions, per a narrar-les mestriolament.

Un llibre predestinat a ésser llegit per les multituds freturoses de literatura sana.

He dit un llibre, sí!... Un llibre i un autor, que camina cap a la glòria.

I al que ara dic: Enhorabona, company, per l'èxit de venda, per la teva obra, senzillament bona, bona...

Anim, el teu triomf m'emplena d'alegria, tú te'l mereixies i ja el tens.

EUSEBI ARGILAGA

S'està exhaurint aquest admirable llibre que equival a una batalla

Fantasmas

PER BENIGNE
BEJARANO

4
PESSETES

IL·LU·TRAT
PER SHUM

Demaneu-lo
a tots els
QUIOSCOS
I LLIBRERIES

Per comandes a "Edicions ÀGORA", Tallers Gràfics ALFA, Bruc, 71

Resum setmanal

El sentit de la responsabilitat

Som responsables davant del poble, abans que de ningú. I no ens escamudem davant allò que repugna la nostra consciència. No som ni serem farsants.

No tenim encara l'Estatut. No governem els catalans a casa nostra. No són atribuïbles tan sisquera a l'Esquerra l'actitud dels governs davant els problemes d'ordre públic.

El no tenir l'Estatut, potser ha fet callar més del que convenia. No podem continuar aquesta situació. No demanem almoïna, sinó justícia.

I per això parlem clar.

Tracte de favor

1.500 cavernícoles varen aplegar-se a l'Hotel Nacional de Madrid per tal de manifestar la seva incondicional adhesió a la política paleolítica d'«El Debate».

Varen dir i varen fer el que els va donar la gana. Fins emplaçaren altaveus a l'exterior perquè ningú no perdés un punt ni una coma de l'eloqüència dels oradors. Eren aquests Gil Robles, Luca de Tena, Goicoechea i altres signatures tan recomanables com aquestes.

El ministre de Finances de l'últim Borbó, En Joan Ventosa i Calvell «de Despujal», va despotricar a Sevilla contra el Govern republicà i especialment contra el projecte d'ordenació agrària. Aquest, tot i ésser fluix com una mala cosa, fou presentat per l'orador com el cinquè genet de l'Apocalipsi.

Royo Villanova, el col·laborador actiu de l'upetisme, que no es va donar de menys d'anar a fer mitjans de braç amb els Guadalhorce i els Calvo Sotela, per odi a Catalunya, ha infectat amb les seves bestieses desafortunades el saló de conferències del Liceu Andalús de Madrid. Ha tingut la barra de dir,

entre altres coses, que només les pot dir un cretí o un borbato, que el Barranc del Llop i la Setmana Tràgica foren un «regalet» que el Govern central, per condescència, va fer a Catalunya. I atribuï a aquesta... fins la mort de Canalejas!...

I tot això s'ha pogut fer i dir sense la presència d'un guàrdia d'assalt, ni la més lleu admonició de cap delegat governatiu...

Està vist que la gent de dreta gaudeix d'un exagerat tracte de favor.

...En canvi, nosaltres

els que no combreguem amb els que es vreen viure en els millors dels mons, els que tenim fam i set de justícia, no podem bellugar un dit ni obrir la boca sense que se'ns aparegui com un fantasma malestruc la porra mortífera dels guàrdies ideats pel senyor Galarza.

Estat Català—o una de les seves fraccions més combatives—ha estat la víctima del malhumor pretorià d'una colla d'homes que mai per mai ens arribaran a entendre... En sentir el mot «separatisme», s'obliden fins de la misèria que cobren i apallissen, a tort i a dret, amb entusiasme d'amateurs.

Censurem la lenitat governativa davant tot allò que significa un perill autèntic per la República i que contrasta amb la contundència i l'acometivitat desplegada contra homes que en un règim democràtic han de tenir dret a dir el que senten i a comunicar-se amb el poble per mitjà d'actes públics. L'extrangulació d'aquests no és compatible amb una forma de govern que vol dir-se civilitzada.

La República ha d'acabar, encara, amb les mesures governatives!

Encara més

La benevolença és més que excessiva, escandalosa amb els grans monopolis i amb les fortes companyies. S'autoritza, sense penjar ningú, l'augment del pa, de la benzina, el del tabac... Fa dies que les tarifes tramviàries s'han posat als núvols. Això significa, per part dels que tenen la paella pel mànec, un respecte exagerat per tot allò que signifiqui privilegis o interessos creats.

En canvi, hom no estalvia el plom ni les vergassades quan el que es manifesta és el poble. El poble famolenc, desesperat, abocat a la follia... El poble que no menja perquè no té amb què pagar. El poble que no dorm, perquè s'ha tingut de vendre el llit i els matalassos... El poble que no pot pagar el lloguer i té sempre al damunt l'espectre del jutge que ve a llançar-lo...

Pel que hom veu, els dividèndos són quelcom inatacable, quelcom immaculat... En lloc de trameure a Fernando Poo, per paràsits i contrarrevolucionaris el Consellers que xuclen la «sopa boba» de totes les explotacions dels països, cal exprimer encara més el poble per tal que no els manqui una malla del compte que es fan. En canvi, si els homes que aspiren a una societat nova, més justa que l'actual, es belluguen un través de dit, hom no mira prim en desprendre en bales o pólvora, per exterminar-los, allò que caldria desprendre en pa per a nodrir-los.

Ja són masses baixes les del poble

Trets aci. Trets allà. Sempre el mateix. El principi d'autoritat no evoluciona. És el que era quan governava la monarquia. Qualsevol mort de gana, bon punt es veu damunt un vestuari fet en sèrie, amb galons i botonadures, ja és tot un

altre. Trobaria el seu pare al mig del pas i li esberlaria el crani d'un cop de porra.

Si no civilitzem els que es diuen defensors de la civilització, anem de dret a entronitzar el salvatgisme per sistema. D'aquesta manera haurem guanyat ben poca cosa. De res no ens haurà servit treure els montres petrificats que enlletgien la façana si la mentalitat dels montres segueix presidint les decisions dels que viuen dintre.

Una provocació intolerable

Aquell «adaldid» amb posats de «xulú», don Gil Robles, espécimen del pensament troglodític de bona part de la societat espanyola, ha tingut una pensada genial. Anar-se'n a fer propaganda monàrquica i anti-democràtica entremig dels regulars de Ceuta.

Pel que es veu, aquests regulars tan irregulars deu pagar-los, per al seu ús, el senyor Gil Robles i els que pensen com ell. Nosaltres, els que no necessitem per a res anar a oprimir la sobirania del poble marroquí, no hi pintem res, ni ganes.

Gil Robles és l'amo i per això li fan rebudes triomfals i formen les tropes a la seva arribada. Es de creure que fins hom haurà corregut la pólvora a obsequi seu... Què pensa de tot això el senyor ministre de la Guerra? Ha estat ja destituït el cap de les forces que tan sorollosament homenatjaren un enemic declarat de l'actual estat de coses?

L'energia no deu guardar-se tota per la F. A. I., els comunistes i els seguidors de Jaume Compte. Tots aquests, equivocats o no, això ningú no es qui per jutjar-ho, es mouen per ideals que guaiten de cara al futur. En Gil Robles, tots sabem qui és. Es el passat. Un passat disfressat d'home jove, però que no per això deixa d'ésser repugnant i corrossiu.

Ha mort un home

Dalt dele vaixell fantasma que navega, en apariència, a la deriva, portant dalt un centenar d'homes que collaboraren amb nosaltres per enderrocar la monarquia, i que si ha delinquit d'altres també ho han fet i ho fan en més gran escala, ha deixat el món dels vius un home.

Un home. Simplement això. Un home, un obrer, un explotat, un pària. No, volem saber què va fer ni sota quina disciplina militava. Tan-

Els jueus tornen a Palestina

(Acabament)

Deia, en aquestes mateixes planes, que les Tenuva, organització cooperativa de vendes de les colònies jueves de Palestina són ja el resultat de l'extensa colonització jueva i una demostració de la vitalitat aconseguida per aquestes colònies.

Tractaré de demostrar-ho.

Fins l'any 1926 tingué cura de la venda dels productes de les colònies jueves associades la Hamashbir, organitzada per a fer cooperativament les compres, però aquell any, donant satisfacció a una necessitat que feia temps es manifestava, el servei de vendes fou independitzat; les colònies, al mateix temps que augmentaven en nombre milloraven llurs mètodes de treball, la qual cosa donava com a resultat la intensificació de la producció que arribà a ésser superior a la capacitat de consum del mercat interior; calia cercar altres mercats, i això no podia fer-ho la Hamashbir. Era precis crear una nova institució que sistematitzés les vendes, i aquesta nova institució fou Tenuva, que ja l'any 1927 s'encarregà de les vendes del districte de Jerusalem; l'any 1928, de les del districte de Haifa, i l'any 1929, de les del districte de Tel-Aviv.

Vegeu el que és Tenuva.

A cada colònia els membres de la qual desitgen adherirse a la Tenuva, es forma una cooperativa per tal de concentrar els productes dels colons que, obligatòriament, els lliuraran des d'aleshores a la cooperativa.

Aquestes cooperatives locals s'agrupen en tres districtes: Jerusalem, Haifa i Tel-Aviv. En cada una d'aquestes viles cap-de-districte funciona una cooperativa que és, res-

quem els ulls al seu mancamment per tal de consagrar-nos a la seva fi.

Fi lamentable, inhumana, pervinguda lluny de la companya i dels afectes més cars. En una mar desconeguda, ben diferent de la nostra mar tranquil·la, que serva encara un reflexe hellènic de verdadera civilització. En una mar embrutida per l'estela dels vaixells negres, que carregaven llur barnús humà en la costa d'Àfrica...

Reposi en pau aquesta pobra víctima!... Victima, si voleu, de la pròpia impaciència. Caiguda sota els dictats d'una justícia inexorable amb els desposseïts i benèvola amb els poderosos... Cal no malmetre les forces, amadors de la Justícia i de la Llibertat, sense barreges... Si som cautelosos i assenyats, el sol ens sortirà més aviat del que es pensen els reaccionaris coronats o «frigis»...

pecte les cooperatives locals, el que aquestes són respecte els colons, i per sobre de les Tenuva dels districtes hi ha la Tenuva central que coordina les relacions intercooperatives, té cura de la transformació d'alguns dels productes que li lliuren les cooperatives de districte, i principalment, organitza la conquesta dels mercats estrangers.

En un principi la Tenuva central no era, de bon tros, l'organització complexa i potent que és avui. Ni tan sols tenia personal; el treball era acomplert voluntàriament per cooperadors entusiastes que a mesura que augmentava la importància de la Tenuva eren substituïts per personal retribuït i permanent. La substitució completa fou aconseguida l'any 1930.

Per tal que la Tenuva central pugui atendre sense dificultats les despeses de salaris, publicacions, propaganda, viatge, etc., les Tenuva de districte li cedeixen un mig per cent dels cobraments bruts. Potser ens formarem una idea de la importància d'aquesta organització si diem que les seves despeses, de setembre de 1929 a setembre de 1930 foren d'un milió i mig de lliures esterlines i que els ingressos excediren les despeses en 60.000 lliures esterlines.

Els principis bàsics de les Tenuva són: L'organització no vendrà altres productes que els que els seus associats li lliurin; tots els productes seran venuts cooperativament; els membres de Tenuva solament podran vendre llurs productes per mediació de l'organització. Els productes de les colònies jueves, són, principalment, lactis, ous i aviram, i després els propis de l'agricultura del país: bananes, raïm, hortalisses, marmanya i fruites, i també mel.

D'una manera lenta, però segura, la Tenuva va introduint-se en els mercats consumidors dels productes de què disposa. Té fets, prèviament, uns estudis sobre les característiques i necessitats dels mercats; envia, allà on creu pertinent, els seus agents que fan un report detalladíssim i tenen cura d'introduir, com un assaig, un petit carregament, al qual segueix, en la majoria dels casos, l'enviament del mercat pel producte d'Eretz-Israel. Així és com els colons jueus de Palestina venen ous en grans quantitats a Alemanya i a Anglaterra; tomàquets a gairebé tota Europa i bananes i mel a Egipte, que l'any 1930, a desgrat de la competència de les bananes canàries i a desgrat d'ésser també país productor, els en consumí 337 tones.

El proverbial temperament comercial dels jueus és posat a prova en aquesta època de crisi capitalista i remarcuem com, per tal de sortir indemnes del daltabaix del capitalisme, que s'apropa, els jueus, a Eretz-Israel s'organitzen cooperativament.

VICENÇ RIERA

La proclamació de la República

Les eleccions havien estat una sorpresa pels monàrquics. S'endevinava una situació delicada fins a Palau. El rei estava furios, sobretot del resultat de Barcelona, Ventosa i Cambó li havien assegurat que guanyarien les eleccions.

Els dies 12 i 13 eren d'angúnia per la palatina gentada. El comte de Romanones, havia previst abans de les eleccions quelcom fort. Havia dit que, segons quins dies més valdria no viure'ls. El resultat de Guadalajara l'havia desconhortat.

No obstant, la Monarquia, continuava en peu, disposada a defensar-se fos com fos, metralant el poble si calia. Alguns cortisans, blas-maven una altra vegada als polítics singularment el comte de Romano-

casabell al gat, ben aviat. Calia aprofitar aquells moments d'entusiasme per a actuar decididament, per a posar-se al davant del poble, per a acabar amb aquella borbònica infecta repudiada per tots els pobles ibèrics.

El dia següent a la Llibreria Aril, estaven reunits uns homes, comentant la situació. Hi havia En Companys, l'Otero, l'Ortega, entre altres. Es tenia la sensació de què el temps s'anava perdent. La república trigava massa. De prompte Lluís Companys, com a inspirat, impellit per una voluntat que neixia de la seva història republicana, digué amb veu decidida. Vaig a proclamar la República, acompanyeu-me!

I sense vacil·lacions ni defallences

El gest d'En Companys. - L'autoritat moral de Macià. - L'hipocresia covarda dels monàrquics

costat noves lluites, nous sacrificis. Clar està, que era impossible que la tirania borbònica s'aguantés per molt de temps. Però, mentre no fos derrocada, el perill d'alçar-se contra d'ella era viu, com havia provat la trista experiència de Galan i Garcia Hernández.

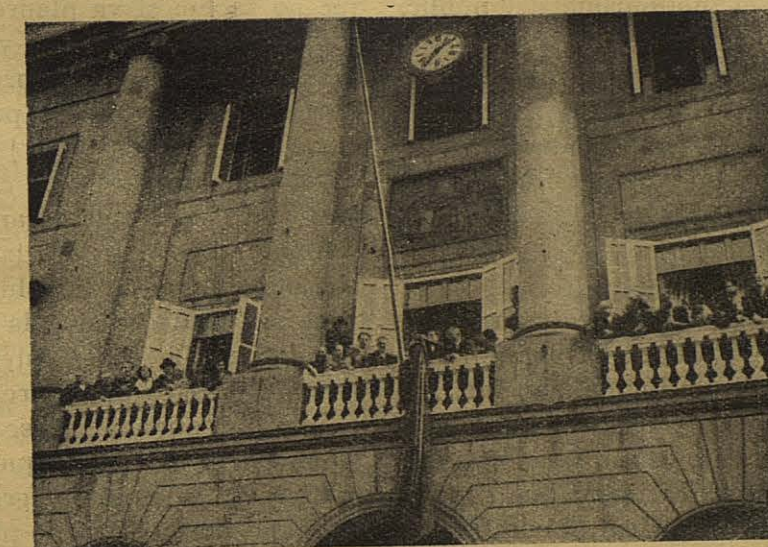
Quan Macià s'assabentà de la gesta, corregué immediatament a prendre'n la responsabilitat i el perill que com a cap de l'Esquerra li pertocava. No dubtà un moment. I des de la balconada del Palau de la Generalitat, proclamava la República Catalana i manifestava al poble, que estava disposat a no deixar-se-la prendre si no fos amb la vida.

La gent corria cap a la Plaça, plena d'entusiasme. Com si fos anun-

L'Escriu enviava a tot arreu telegrams donant compte de la proclamació de la República, en nom del capità general i del governador civil republicans, que encara no existien. Des de Seu d'Urgell, es demanà ratificació del telegrama. La donà, en tons comminatoris: «Sirvase proclamar la República federal. De no hacerlo sufrirá las sanciones consiguientes», deia als caps dels «puestos» de guàrdia civil.

Telefonaren a Madrid: —Qué hacen ustedes—els preguntaven ací—. ¡Aquí ya hemos proclamado la República!

Però, encara tardaren unes hores. L'ex-rei, encara es bellugava, intriguava. Sanjurjo, no li respongué de la guàrdia civil. Alcalà Zamora el

ciat a toc de campanes, el poble abandonava tallers i fàbriques i corria adalerada cap a la Plaça.

Entretant, les autoritats militars i civils, sorpreses, no sabien avenir-se del que passava. No sabien quina carta prendre. Enviaren telegrams i telefonemes arreu de Catalunya i a Madrid per tal de saber el terreny que trepitjaven.

Però, a Correus, l'Escriu havia ja pres la direcció revolucionària i detenía la correspondència telegràfica i telefònica i l'alterava. A més, la guàrdia de seguretat contestava als visques a la República i no es mostrava disposada a la lluita amb tot el poble. La guàrdia civil no apareixia i tampoc se sabia si davant la multitud aguantaria ferma. I quant a l'exèrcit el més probable era que si el posaven en contacte amb el poble, seguis a aquest.

comminava per a què abduqués aquella mateixa tarda.

La multitud omplia els carrers. I no hi havia remei. Per fi, agafava les maletes i deixant la família, en aquells moments de perill, fugia com un vulgar lladregot que venia a ésser.

Aquí, el poble, foll d'entusiasme i alegria es llançava al carrer amb les dues banderes: catalana i republicana a les mans, i entonava el «Mori Cambó-Visca Macià!»

Els reaccionaris estaven esporuguits a llurs cases. El dia següent, «La Veü». «El Brusi», que el mateix dia 14 tractaven de descamisats els republicans, que auguraven mil desastres si es provava la República, que la creien impossible, elogiaven el tacte republicà...

Ara tornen a les seves.

nes, per haver anat a les eleccions. Molts generals oferien l'espasa per a defensar aquella majestat corrupta. El XIII vegades canalla, feia un recompte per tal de veure amb què comptava.

Entretant el Comitè Revolucionari a Madrid celebrava conciliabuls i comminava el rei per a què respectés la voluntat popular.

A Barcelona, els capitosts estaven en reunió gairebé permanent, frisosos, esperant des de Madrid. El dia 13, a les dues de la matinada, estaven al Colom, Macià, Companys, Lluhi, Ventós, Pujol i Font. El poble bullia també, esperava esdeveniments.

Aquí teníem el convenciment de què a Madrid no anaven amb prou energia i rapidesa. Els falta emoció revolucionària, deia Companys, nervios a cada moment. Calia posar el

s'encaminaren tots a l'Ajuntament. Pel camí deia Companys, cal avisar Macià, que tinc la seguretat no em deixarà sol al lloc de compromís. Trobarem l'Opisso. Vols venir a proclamar la República?

—Anem.

Arribaren sense cap impediment. Una curta discussió amb Martínez Domingo. L'Aragai li pren la vara i la dona a Companys. Ja estava fet el traspàs de poders.

Després surten al balcó, i amb tota la senzillesa posen la bandera republicana. L'Ortega, en hissar-la, dona un crit de visca la República. Companys, com a batlle republicà, presideix l'acte. S'estaven jugant la llibertat una vegada més i potser la vida. Però somreïa, amb el cor content.

A la Plaça no hi havia més que uns quants vianants en el mo-

ment de la proclamació, per òs'engroixien per moments. De tot arreu anava arribant la gent.

El gest estava ja consumat. La transcendència històrica d'aquell moment, no ha estat prou estudiada. A la mateixa hora que això passava, el rei preparava un nou cop

L'un dia, Balbontin, avui Eduard Ortega i Gasset (el Bo), Botella i Gomariz.

Amb aquestes separacions prompte restarà feta la depuració del Partit radical-socialista. L'eufemisme a una banda (la parlamentària) i el partit a l'altra.

*
**

El senyor Governador de Barcelona deu haver rebut la consigna políciaca de fer la propaganda a l'Estat Català. No es comprèn d'altra manera la suspensió dels seus mitings i els assalts dels seus legionaris contra la bandera d'Estat Català al Palau de Projeccions.

En lloc d'esperar tranquil·lament que En Llauneta fes figa i En Figa donés la llauneta, el responsable de les gestes políciacques ordenades de Madrid estant, vinga tocar el bombo en favor de l'Estat Català.

La inexperiència i la passió política dels joves d'Estat Català atribuirien de bell antuvi la suspensió a intervenció de l'Esquerra.

Val més que ells i nosaltres pensem en el joc que hom pot descobrir en aquesta tàctica políciaca de promoure aldarulls al crit de «Viva España».

Això i la Casa d'Espanya és tot el mateix.

I l'Estatut, de moment, el llegiran a les Corts.

Qui no s'acòntenta és perquè no vol. I qui no fa el ximple, també.

Si una tàctica hi ha que sempre és bona, és la de no fer res que dongui gust als de la «Casa de España».

Esquerra

Compreneu, germans d'Estat Català?

*
**

Entre els primers que al costat d'una *Juventud Socialista* de Barcelona feren campanya contra l'ensenyament en català, hi figura un tal Loperena, mestre a Tarragona.

Només cal afegir que el susdit subjecte es féu presentar pel seu germà a don Francesc Macià, preguntant-li de genolls que el nomenés per l'Escola Normal de la Generalitat.

D'això encara no fa cinc mesos.

Vegin la qualitat!

*
**

Una cosa és l'ésser addicte al règim i altra l'ésser incondicional del Govern del règim.

Ésser governamental és identificar-se amb la colla o partit que governi la República en un moment donat.

Nosaltres no tenim cap ministre en aquest Govern. L'Esquerra no hi té cap ministre.

Per ésser els de l'Esquerra amics d'aquest Govern, hauríem de saber si en aquest Govern hi tenim cap amic de l'Esquerra.

Això és una mica problemàtic. En canvi, és completament segur que hi ha molts ministres enemics de l'Esquerra.

Enemics de l'Esquerra perquè ella representa avui les possibilitats alliberadores de Catalunya. I Catalunya a Madrid hi té molt pocs amics. Els amics en el temps d'oposició i lluita es canvien en enemics en arribar al Poder.

Qui menys enemic és, mira el problema de Catalunya com una nosa.

*
**

Com cansa tenir tot un any els braços oberts!

*
**

Mai les dretes conservadores no agrairan a la República el que els seus governs han fet en defensa de la dreta i els consubstancials interessos.

*
**

Els savis de la Lliga també s'equivoquen de tant en tant. ¿Heu vist un cartell anunciador d'un míting, en el que hi pren part Tries de Bes. Es modèlic, amb bona fe.

*
**

Bausili donava l'altre dia una conferència a la Sala Mozart.

I engegava:

Quan els nostres companys regidors a la dictadura Berenguer...

Pellicena li estira l'americana i Bausili es gira. Què hi ha?

*
**

Ens assegurin que Solà de Canyizares s'encarregarà amb molt de gust, i això ho ha fet saber, de la defensa de Balsano. Que li provi!

L'ase que sota la signatura de "Petritxol" escriu al "D. J. C."

«Ferrer i Guàrdia fou el fundador de l'Escola Moderna, laica i bisexual, anarquista militant, que pretenia destruir la societat amb el que ell en deia «Cultura». Enemic del catalanisme, pertanyé a la Maçoneria i fou el preparador i executor de l'anomenada Setmana Tràgica del 1909, de la crema de convents i altres actes de «civisme» per l'estil. Casat i divorciat, féu abans que En Lluhi i Vallescà l'apologia de l'amor lliure i el practicà a bastament. Morí fusellat a Montjuïc i ara serveix de símbol a tota la trepa d'esquerrans enxufistes i demagogs que es donen pisto perquè segueixen les seves doctrines.»

L'afirmació que practica l'amor lliure a bastament ens escama. Com li consta això? Que potser li deu l'ésser? I si això fos cert, què dirien el «coro de vírgenes por obligación al servicio de «D. I. C.», que es reuneixen tan sovint a certa casa de davant del Ritz? Ara que havien trobat el calmant amb aquest gosset que «atiende por Dic».

Per a «solaz y esparcimiento» dels nostres lectors reproduïm un fragment de l'obra de l'eximi poeta desconegut de «D. I. C.», «Desigs inconfessables i capellanívols»:

Per fé una bona esquilada rodolareu per l'abisme...

al servei del judaisme mitjançant la maçonada. De debò no llueix la pell al solc de l'Avi empeltat: als seus faldons encastat sou el coeficient del vell. *Sigueu far que ens illumini.*

Hauria estat llàstima que un geni tan excels hagués quedat inconegut. La República ha fet, si més no, sorgir aquesta gran figura, probable guanyadora de jocs florals... si la flor és un lliri blanc.

Ens han dit que ara està fent una oda que es titula: «Una agulla? L'agafo? L'agafo?».

«Catolicisme» o el bluff

La mateixa raó que assisteix els distribuïdors del film, per anomenar aquest film que comentem «Catolicisme», nosaltres podríem distingir-lo amb els títols més diversos i inversemblants. Val a dir, però, que l'autor de l'argument ha estat força més discret; «Dos homes», és quelcom que té una relació amb el descabdellament de les escenes que Rudolf Stolz novellà. En canvi, «Catolicisme», no hi té res a veure, com no sigui atraure públic a la guixeta, aprofitant la tensió actual.

El nostre retret, doncs, va directament dirigit a la casa «Febrer y Blay», que tan capriciosament varia els títols de les seves produccions. Retret que faríem extensiu, a tot el seu sistema de propaganda, basat en procediments de gust dubtós i en el moltonisme del públic. Un exemple ho aclarirà millor.

«Catolicisme», o com vulgueu anomenar-lo, és un bell film, però intrascendent. Una producció, que hauria passat desapercebuda del gros públic amb tot i les formidables dots propagandistes de la casa distribuïdora.

Un film, *curosament* anunciat, que arriba el dia de la seva estrena, i us sorprèn un inefable prefaci, en el qual se us recomana tolerància pel que aneu a veure. Però, no tolerància per l'atreviment que suposa el canviar a gràcie el nom a una producció, sinó tolerància i imparcialitat pels problemes religiosos que

van a ésser objecte de debat. I comença el film. Hi surt un fragment d'una missa, ni més ni menys, que el que a voltes serveixen els noticiaris. De prompte, quan menys ho esperaveu, s'encenen els llums. Dos o tres empleats de la casa, curiosament uniformats de blau, regiren una butaca de les darreres files. Immediatament, altres empleats també de la casa, recorren la sala en totes direccions, comunicant al públic que sorprès es pregunta què és el que passa:

—«Calma, senyors, calma. Algun intransigent que ha tirat unes boletes amb gasos apestosos.»

Tornen a apagar-se els llums. De tant en tant, un bon home uniformat, passa amb un pulveritzador tot esbargint un perfum de tarongina que no sabem si va plaure a algú, però que a nosaltres ens va plaure tan poc, que n'hauríem preferit un altre a base de sulfhídric, posem per cas.

I el film segueix el seu curs. Una acció gairebé de melodrama; una narració d'uns dissortats amors, trencats en imposar la voluntat materna al protagonista, la carrera eclesiàstica. La lluita interna d'aquest—una mica de «Fioretti»—per oblidar a l'aimada, sense aconseguir-ho, i el suïcidi d'aquesta. Tot això servit en unes fotografies esplèndides, unes voltes de plasticitat estàtica, i altres força expressives de moviment, amb un director i opera-

Fa vora un any que és proclamada la República, la qual s'ha donat una constitució eminentment laica. Doncs, bé, al Jutjat de Primera Instància del districte de La Bisbal, encara al Saló de Vistes, hi ha penjat un Crist. Endebades la premsa d'aquestes encontrades i l'opinió pública ho ha advertit: el Crist continua allí, com si veritablement estéssim en plena monarquia i la república fos un somni.

Davant d'aquesta passivitat dubtosa, del senyor Jutge, ens permetem indicar-li que ja és hora que desapareixi dels centres oficials imatges, molt respectables, però que no poden figurar en un Estat laic, en segons quins llocs. Aquesta passivitat—senyor Jutge—, ha donat lloc a molts comentaris, i nosaltres, des d'aquestes pàgines hospitalàries i democràtiques de FORNAL, que recull noblement tots els batecs del poble, ens dirigim a vostè per dir-li que ja s'han acabat les farses, que estem en plena República i amb una Constitució eminentment laica, i que per tant, tenir encara el Crist en el Saló de Vistes, constitueix una provocació i una coacció pels que professen ideals lliurepensadors o altres religions no cristianes, que no és tolerable, i significa, a més, una desobediència punible a les lleis del règim tan brillantment instaurat en la gloriosa data del 14 d'abril de 1931.

Esperem veure'ns atesos, puix del contrari potser hauríem d'insistir més concretament. Som en temps de República, i com a republicans no volem que es negligèixi la Constitució sobirana del règim, i més per un funcionari de l'Estat, que ha de tenir especial interès—professi les idees que vulgui—a fer complir-les.

EMILI VIGO VERDAGUER

Douglas Fairbanks i Bebe Daniels en el film «Para alcanzar la luna»

dor, força estimables i d'interpretació ben sincera.

I sense res d'extraordinari acaba el film i l'espectador es pregunta quina relació pot tenir el que ha vist amb «Catolicisme». Nosaltres, ho copsarem millor al dia següent, quan llegirem un anunci en el qual s'elogiaven els extractors d'aire que tan bé cooperaren al sanejament de la sala el dia en què uns intolerants llençaren un gasos apestosos. Allò degué obrir els ulls a molts.

X.

Espurnes pedagògiques

Si FORMAL no pogués dir la veritat, per audaciosa o per contrària als prejudicis que en el primer moment puguin semblar, ja semblaria un diari d'empresa o de partit que necessita retre culte, per discret que sigui, als seus particulars interessos d'administració o de tertúlia.

A més a més, un avantatge de FORMAL és que, servint sempre el tot d'esquerra i de cara al futur, tot-hom hi pot exercitar la llibertat de pensament, pedra fonamental del progrés humà. Adhuc es pot permetre el luxe que alguns dels seus escriptors retin homenatge a un Briand, mentre altres pensin que era quelcom amb més cucs que un Roquefort corrupte. I que uns segueixin el ramat il·lustre de Goethe, mentre d'altres hagin enderrocant també aquest ídol per considerar-lo putrefacte.

Això vol dir que, amb més rao, és possible a «Mann» cridar l'alerta sobre la política pedagògica que tot sovint rebrota en els organismes gairebé estatals de Catalunya. Hi ha una tendència que tot sovint es deixa endur per arrivistes fracassats que prenen la disfressa xovinista o la carota del tècnic desconegut.

En realitat, són pobres diables fracassats de la vida que miren la Pedagogia com un refugi hospitalari dels sense feina i sense ofici. Ja sabem com la gana origina un formidable esperit d'escomesa davant d'una menjadora.

Es un espectacle d'ordre purament biològic. El que cal evitar és que s'anomeni pedagògic.

Es produeix, naturalment, quan s'anuncia la provisió d'unes places, quan el canvi de temps polític fa preveure la formació d'unes esquetes per assaltar llocs de manutenció.

El seu resultat acostuma a ésser una convocatòria de Congrés de l'Educació.

I allí, els homes que mai no han pogut demostrar la seva capacita-

ció i suficiència en unes proves i oposició en camp obert, fan les mil i una acrobàcies per a desvetllar l'atenció dels que entenen tant de Pedagogia com de fer sabates i acostumen a tenir els càrrecs de govern en la matèria.

Si alguns reïxen en l'intent, heus aquí pertorbada per una llarga temporada la marxa del moviment educacional vers solucions científiques de bases purament objectives i desinteressades.

Aquesta llagosta de la Pedagogia acostuma també mirar de cua d'ull i a escometre, si gosa, als que de l'ofici de mestre n'han fet de bon jorn la finalitat de la seva vida i s'han preparat de l'única manera possible, amb temps i metídicament, per a posseir l'ofici i passar al mestratge. Llavors resulta ja pràcticament intolerable la presumpció insultant amb què fan escarafalls dels treballadors aciençats i seriosos que fa molta estona han tornat d'allà on van o fan cara d'anar els neòfits amb pretensions de descobridors de les Amèriques.

Per excepció, aquesta és la llei, excellirà en un ofici o ram de la Ciència, l'expontani, aquell que no hagi passat l'aprenentatge, qui no s'hagi encarat amb l'experiència que sols el temps i l'atenció sostinguda aplega. Els autodidactes que surten Mestres són raríssims perquè es necessita una voluntat i intel·ligència sobre el nivell mitjà. I encara sovint per no obtenir els fruits normals d'un conreu sistematitzat i dirigit pels especialistes.

Però aquest fet d'excepció condemna de dilettantti, els aficionats. El seu temps ja ha passat. Ja gairebé no gosen amb cap més ram que amb la Pedagogia. La mateixa Odontologia ha acabat ja amb els arrenca queixals de fira.

Tot el Magisteri oficial, tots els mestres que posseeixen aquest art conquerit amb estorç honorat, amb estudis d'anys, saben perfectament el que vull dir.

Ara convé que a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, a la Comissió de Cultura de l'Ajuntament i al Departament de Cultura de la Generalitat també se n'assabentin.

L'obra immensa, titànica, de redreçament i elevació del país, de les masses democràtiques del país, l'han feta pels mestres, ¡els Mestres!, tot i que els hagin motejat de nacionals.

A les Escoles Normals de Tarragona, Lleida i Girona, fa anys que han preparat i educat generacions de Mestres que amb el seu treball constant, silencios, modest, han possibilitat les collites democràtiques d'avui.

Aquests mestres són els que han omplert els concursos de la Protectora, són els que han curullat entusiàsticament els Cursets d'estiu, els que han acompanyat sempre amb un caliu de simpatia idealista i desinteressada, totes les iniciatives de les institucions i homes nostres, de Catalunya, tancant els ulls als recels d'ordre administratiu i als menyspreus que tot sovint han llençat damunt d'ells i de la seva tasca homes representatius, com el senyor Cambó, poso per alt exemple.

I si això és d'aquesta manera, i l'ignorar-ho només ignorància pot adduir, és precís, cal que tot el moviment estatal de la Catalunya deslliurada envisatgi el rendiment del Magisteri públic, les seves necessitats i les seves aportacions, perquè al seu costat no signifiquen, ni pensen ni valen res els intrusos, els clandestins, els que de l'ofici han preferit fer-ne una indústria, un comerç, un negoci, i en veure que també aquí fracassaven, sotgen la manera d'entrar per la finestra o per la porta falsa en una carrera on s'avença a força de sacrificis i de conducta honorable.

A la República, la Justícia li és necessària per a viure. Li és indispensable. Per la República donem aquest franc toc de clari. I si no n'hi ha prou, llogarem les gralles.

MANN

Ara que ens recordem del «D. I. C.», què fa parat el carretó dels gossos?

**

Una de les més gracioses explicacions de la pèrdua de l'alegria republicana a Espanya ha estat que el poble sent la responsabilitat immensa dels seus destins davant del món i davant de la Història.

Evidentment, els vaguistes de la Conca del Llobregat, els famejants d'Andalusia, els homes en atur forçós a tot el país, no pensen en altra cosa que en el paper d'Espanya davant de la Història.

Els que fa un any esperem la correspondència al gest de cordialitat que consagri com un fet natural i pacífic la llibertat de Catalunya, no pensem en res més que en el llui-

La higiene municipal

ment d'Espanya en el concert o desconcert internacional.

Els que volen una República lliure d'oligarquies, caciquismes, lliure de generals, bisbes i banquers, no pensen sinó en la greu pesantor dels destins històrics.

Sort que de tant en tant ens diverteix algun ministre que posa lletra a la popular tonada del *Chiri-biri-bi*, himne de murga gaditana.

El *Chiri-biri-bi* no morirà.

Mentre hom es pugui imaginar una murga pintoresca, amb alguna disfressa de ministre clàssic, amb bicorni i casaca, cantant cobles per a distreure el públic, el *Chiri-biri-bi*

serà insubstituïble. Es la marxa de Cadiç més adient per a restablir l'alegria de la República i esmentar els discursos dels ministres sidralistes.

¡Veintisiete mil escuelas!

¡Soluciones agrarias al minuto!

Apa, som-hi:

¡Con el chiri-biri-bi! ¡con el chiri-biri-bi! ¡con el chiri-biri-bi! (fins a l'infinit).

**

Els polítics a Madrid ja saben l'afinitat que tenien amb els torejadors.

El fons de l'art, la martingala, és el mateix. La qüestió està en enganyar la fera i distreure el públic. I en el moment més oportú «cobrar una estocada en todo lo alto mojan-dose los dedos».

Un episodi inèdit

Els primers moments de la Guàrdia Cívica Republicana

Fou l'històric dia 14 d'abril de mil nou-cents trenta-u, data memorable que assenyala una era nova en la vida de Catalunya i d'Espanya. La República naixent, les primeres hores del nou règim triomfant, injectà a la sang de tots els homes d'idees liberals una frisança inconeguda, una fortíssima emoció de joia i d'expectació. Aquella nit, la majoria dels ciutadans barcelonins no van poder dormir.

A la Diputació Provincial—avui Palau de la Generalitat de Catalunya—, des de les primeres hores republicanes, afluï una interminable corrua d'homes joves. A despit que l'entrada dins la casa del General era interdicta i que hom posava mil obstacles a franquejar-la, cada moment més augmentava en el pati el grup d'aquells homes. La multitud, a la Plaça de la República—abans de Sant Jaume—, aplaudia i vitorejava frenèticament els homes que tres hores abans eren encara perseguïts acarnissadament per les borbòniques institucions armades. Els esdeveniments se succeïen estalonnant-se els uns als altres. Ara era el capità Garcia Miranda que dirigia la paraula al poble des del balcó major de la Generalitat. O bé era Companys dut a pes de braços des de la Diputació a l'Ajuntament. O era la venerable i apostòlica figura de Francesc Macià, del President de la República Catalana, que feia desbordar l'entusiasme popular amb interromputs i potents crits de victòria i de triomf.

Les hores de la nit no foren menys pròdigues en emocions. Així que començà a fer-se fosc, arribà un camió al Palau de la Generalitat provinent de la caserna de les Drassanes. Hom descarregà munió de revòlvers i de fusells, armes que foren lliurades a aquells homes joves del pati. Qui eren aquells homes? Eren els mateixos de Prats de Molló, de Garraf, dels allistats feia anys—d'abans de la dictadura—als escamots d'Estat Català. En córrer el rumor de la proclamació de la República, tots aquests patriotes abandonaren llurs treballs, llurs promeses, llurs esposes i pares, i corregueren cap al lloc de perill, a primera línia, al costat de l'Avi, disposats a

morir matant si algú intentava contrarrestar el moviment victoriós. Ningú no els anà a buscar, a aquests homes. No calia. La seva disciplina a Estat Català no necessitava cap requeriment de ningú. L'ideal de Llibertat els aplegava a tots pertot; i la Llibertat, aquell dia 14, es respirava en l'aire, Tots feren cap a la Diputació.

Aquests soldats de l'ideal, ben armats, només esperaven el moment d'entrar en acció. Estaven en el pati, arreglerats, formant grups de deu unitats. Tot sovint arribaven del carrer militars de tots els graus, que pujaven de quatre en quatre els graons de l'escala dels claustres. Quan no eren militars, eren les noves autoritats del règim naixent; el batlle Aiguader i Miró, el comandant Farràs, el general López Ochoa, els regidors Lluhi i Vallescà, Pujol i Font, Comes, Trabal, Casanoves... Tothom portava pressa.

Madrid ja havia acceptat López Ochoa de Capità General de Catalunya. Lluís Companys ja s'havia possessionat del Govern civil. Semblava que venien moments de calma. Un grup que estava conversant al Saló de Sant Jordi de la Generalitat, fou invitat a retirar-se. Eren les tres del matí, i el President de Catalunya havia d'anar a descansar a la seva habitació. Calia silenci.

Aquell grup—catorze homes joves d'Estat Català—, unànimement, va manifestar el seu desig de quedar-se a vetllar el son de l'Avi. Així hom ho féu. Per tal de no alterar el

silenci que el descans del President reclamava, els catorze soldats van intallar-se en un despatx proper a la sala destinada a dormitori de Francesc Macià. Aquell despatx, algunes hores abans, havia pertangut al diputat provincial Ferran Valls i Taberner, l'home més intelligent, però també més retrògrad de la Lliga Regionalista.

Hom hauria pogut dormir, certament. Deixant una guàrdia de dos homes a l'aguait, els altres dotze podien haver descansat. No fou, no era possible fer-ho així. Els nervis de tothom tivaven massa. Les emocions de les hores passades havien portat un gran esbogerrament a tots els cossos. La joia, la felicitat, el desig d'ésser útil a la República Catalana, feia del desvetllament un plaer, així com hauria estat un càstig l'haver de dormir forçosament. Nous esdeveniments, encara, venien a fer més sensible l'estat nerviós de tothom. El fet del quarteret de Regomir. La proclamació de la República Catalana feta en català per l'exèrcit, a les quatre en punt de la matinada. Tot seguit «La Marseillesa», interpretada per una banda militar...

Els catorze soldats, dins el despatx, conversaven. Estaven ben deserts, i tots coincidien que vivien un somni. Hom proposà d'estampar la signatura de tots en catorze fulls diferents, per tal de guardar-se cadascú, com a record aquell «document històric». Paper, màquina d'escriure i un enunciat que diu així, repetit catorze vegades:

«Testimoni de la primera Guàrdia d'Honor al primer President de la república Catalana proclamada el dia XIV-IV-MCMXXXI.»

Després, la signatura de cada un damunt els catorze fulls; total, 196 signatures.

Una nova idea, excellent: en un paper de pasta de pergami que hom troba a l'abast, més gran que els primers, sota el mateix enunciat ja dit, signen altra vegada. Aquest document serà donat al President en llevar-se, en caràcter d'homenatge d'uns obscurs patriotes al símbol vivent de la Pàtria.

A les sis del matí, hom sent remor de passos al Saló de Sant Jordi.

Dipòsit de vins de collita pròpia

Gran especialitat en la
e l a b o r a c i ó
de patates fregides, salades

Enric Travè
Berga, 2 - BARCELONA - Gràcia
Telèfon 70294

Alerta!... Es l'Avi Macià que fins llavors no es retira a descansar. Hom el creia dormint i ell, ELL, incansable, encara treballava. A les sis del matí va retirar-se i a dos quarts de deu ja sortia de la seva habitació disposat a reprendre la feina. Al moment de sortir, els catorze fidels companys, drets i arrengherats davant de la porta, varen saludar-lo. El Cap va fer-li ofrena, amb breus i cordials paraules, del pergami d'honor. El president estreny expressivament la mà dels catorze soldats i després es retirà en direcció als claustres, de nou cap a la feina.

Amig matí, a la porta del despatx ocupat per la guàrdia d'honor del President, aparegué aquest rètol: «Guàrdia Republicana». Dessota aquestes lletres hi havien dibuixades quatre barres sorgint d'un estel de cinc puntes. Un quart després fou canviat aquest primer rètol, improvisat, per un altre de més ben fet amb perfecta calligrafia romana. Un empleat de la Diputació—aquell dia franc de servei—es brindà a fer-lo, amb el desig de servir amb el que fos el nou règim polític.

Les sis de la tarda. Els soldats, dins el seu «quarter», entretenien el temps amb animada conversa. Tot de cop irromperen quatre personatges dins el recinte: Rossell i Vilar, Soler i Damians, Baltà, i Batista i Roca. El primer, enèrgic, s'adreçà a un soldat i li digué:

—Cal que vingui immediatament el vostre Cap.

Dos segons després el Cap es trobava en front de les quatre personalitats.

—¿Sou vós el Cap d'aquest grup?

—Sóc jo.

—Portem ordres del senyor President d'organitzar tot seguit la Guàrdia Cívica Republicana. Venim a instal·lar-nos en aquest despatx i us preguem que tothom faci la mercè d'abandonar immediatament aquest lloc.

—Perfectament.

Els catorze soldats es retiraren sense dir un mot, perfectament dis-

El règim econòmic actual ha d'obrir les portes a la transformació radical. Altrament serà derrocat amb la fúria de les coses irremeiables.

Si nosaltres, les dones, poguéssim situar-nos mentalment a la data del 14 d'abril de l'any passat, procurant allunyar-nos de tots els fets transcorreguts; si volguéssim recordar tota una època vergonyosa, plena de vexacions i ultratges; si no oblidéssim massa sovint la desconsideració i la manca d'atenció en què es tenia a la massa proletària, mancada de tot el més peremptori a llurs necessitats espirituals, menyspreada i doblegada, quan alguna vegada intentava aixecar el cap; si tinguéssim present la nostra vàlua d'avui, comparada amb la d'ara fa un any, veuríem quant diferent no és la nostra situació, i, més encara, si valoritzem els drets que ha concedit a la dona la República el seu primer any d'existència.

Aquest interès que mostrem avui per a fixar la nostra posició, ara fa un any, ens estava completament prohibit.

Quina era la dona que podia parlar de posicions polítiques?

Quina era la que es podia permetre el luxe d'opinar, un any enrera?

Avui, nosaltres podem parlar, actuar, opinar; tenim tota una personalitat.

Passat un any tot just, tenim reconeguts tots els drets, que ens concedeixen, davant del món civilitzat, tota una representació que mai no podíem imaginar-nos.

La llei del Divorci, que, si més no, obra un parentesi de possibilitats en la vida, fins avui tan feixuga, de la dona, per a reconstruir-la a la seva voluntat; vida de la dona, que fins fa poques mesades, en el nostre país, no tenia altre recurs que el de restar en l'eterna espera d'una prometença hipotètica.

ciplinat. La Guàrdia Republicana creada per ells espontàniament, filla d'un sentimentalisme ple de bondat i de valentia, anava a trobar una mà directora. La Guàrdia Cívica Republicana, garantia de pau i de triomf (però que en aquell mateix moment ja va sacrificar l'estel de cinc puntes traient el rètol que hi havia la porta), anava a prendre l'extensió necessària, l'eficiència i la responsabilitat del seu rol. Rol, però, que no calgué allargar més de dos dies, puix que l'estabilitat del nou règim republicà estava assegurada perfectament.

Els catorze primers soldats d'aquesta força civil continuaren, fins el dia que el President anà a dormir a casa seva, veïllant cada nit el son de l'Avi...

JORDI GIRALT

Tots els avantatges anem recollint de la generositat de la República... i encara no estem contentes les dones.

Esperem quelcom més de la generositat de la República espanyola.

Ara fa un any, la nostra Catalunya va illuminar-se per una albada prometedora d'eterna comprensió.

Semblava com si la de la fosquetat del caos haguéssim solcat la llum magnífic del sol més esplendorós; Catalunya s'havia retrobat a si mateixa. Aquella fugissera República Catalana era el tot per a nosaltres, les dones de Catalunya, que sempre havíem somniat per a la nostra Pàtria uns dies millors.

La República Catalana va desaparèixer tal com havia vingut. El dia que havia nascut amb una albada prometedora, s'havia fos darrera les últimes clarors d'un crepuscle indefinit. I Catalunya va posar tota la nova esperança en una nova prometença.

I nosaltres, les dones de Catalunya, que ho esperem tot de la comprensió i de la generositat dels homes de la República espanyola, d'aquests homes que sense que nosaltres demanéssim res ens han posat al nivell de les nacions més civilitzades, que encara faràn més perquè llur tasca encara no ha finit, també esperem que Catalunya retrobarà en ells tota la comprensió a llurs aspiracions.

Nosaltres vàrem col·laborar en la just apetició del reconeixement de la voluntat de Catalunya, nosaltres mai no hem criticat la tasca dels homes de la República, perquè com a dones no ho podem fer, si més no, per un alt sentit de reconeixement.

I nosaltres, en aquest cap d'any que obre un parentesi de mútua comprensió entre els dos nobles que un règim despòtic havia separat, destruint la guspira d'amor que sempre té de niar en el cor dels homes que formen aquests nuclis que emoren el nom de nacionalitats, confièm en ells, perquè amb llur afany d'atendre aquestes altes aspiracions, que no són altrament les plasmades en l'Estatut de Catalunya, volem confiar, encara que condolgudes, de no poguer celebrar com voldríem aquest cap d'any gloriós pels homes d'Espanya, angixós encara, pel poble de Catalunya.

M.ª TERESA GIBERT

Els funàmbuls de la Eliga es jugaren Catalunya per unes carteres sempre que els fou ofert el joc. No poden parlar amb dignitat del nostre plet de llibertat.

Fornal

A Sabadell acaba de sortir un diari d'orientació esquerrana, ben escrit i presentat. Ens complaem en donar-li la benvinguda.

Heus aci l'editorial de presentació:

Declaració inicial

El diari que avui oferim a Sabadell no ha de formular ara un programa, perquè, de fet, no en té cap; el seu serviment i la seva utilitat és en el seu futur que els trobarem, és en les seves pàgines engroguides pel pas del temps on es palesarà la raó i la necessitat de la seva existència. És indispensable, però, que «El Poble» faci una declaració que considerem fonamental, i és la que pretén ésser un diari fortament liberal en les seves apreciacions i ample abastador de tota llei d'ideologies a les quals es sotmet des d'ara en el que tinguin de generositat, de llibertat i de progrés.

«El Poble» és republicà i és esquerrà, tot prenent aquest darrer mot com a expressió oposada al que pugués representar estancament i governamentalisme, per a donar-li el sentit d'evolució i de transformació dels elements que la República tingui actualment sota el seu domini i de tots els que la conveniència pública i l'economia nacionals senyalin com a factors poderosos per a fer de la península un poble que, dintre la justícia, ha trobat el seu màxim enfortiment i la pau i la igualtat per a tothom.

«El Poble», així mateix, vol que els seus més remarcables serveis sien esmerçats per Catalunya. Volem la nostra llibertat, i aquesta no ens voldria gens de gaudir-la mantenint una pacífica convivència amb la resta dels pobles d'Ibèria. Per laborar per aquesta llibertat, el nostre diari acollirà tot el que sigui cultura catalana, tot el que es faci pel desvetllament del nostre esperit, tot el que es produeixi per arribar a la recuperació de la nostra consciència nacional.

Hi ha, encara, un altre gran amor a fer moure els nostres estilets de combat, i aquest és Sabadell.

Sabadell, la ciutat feïnera, pacífica i democràtica de sempre, no ha tingut sinó parcialment òrgans d'opinió a la premsa. I els qui fem «El Poble» pretenem que l'acusadíssim sentit de sana popularitat que tan sovint manifestà la ciutadania local es trobi reflectida en les seves pàgines. Es mereix a aquest produir-se col·lectiu que Sabadell ha dut a terme manifestacions i empreses que donaren una valoració d'exem-

ple arreu i que conqueriren especials assenyalaments per la ciutat. A mantenir aquest crèdit volem esmerçar-nos, tot advertint que tant com no regatejarem l'elogi, tampoc, quan calgui, deixarem d'ésser sever en la censura.

«El Poble», en fi, s'adreça a tots els ciutadans i demana l'eficàcia del seu ajut a fer que aquest diari que avui neix no sia un més a la ja massa llarga llista dels publicats, sinó que dintre l'ample ideari que infirma la seva aparició es faci fort i eficaç per la personal prestació de tots. Ens proposem servir i no servir-nos, de tal manera que «El Poble» no serà sinó un full llançat a la ciutat perquè aquesta el reculli i en faci l'instrument del seu pensar i del seu sentir, la seva més noble arma de defensa i el receptor dels més fondos delits de tots.

Del Partit a Gandesa

La política del confusionisme

El triomfal adveniment de la República ha estat causa d'una munió d'efectes, com no podia succeir altrament, que si bé més tard poden produir resultats profitosos, en el sentit d'una política eficient i sincera, a hores d'ara, són productors de conflictes i alteracions, en el si de les organitzacions polítiques.

Quan la República era encara una aspiració, tots els republicans, sense distinció de matissos, lluitàrem plegats per a la consecució del comú ideal. Aconseguit aquest, forçosament s'havia de produir aquell destriament que les circumstàncies imposen, quan consolidat un nou règim, cal que es realitzin aquells moviments vers els sectors que hom creu més afins, o més en consonància amb la pròpia ideologia. El camp polític republicà és prou ample, perquè tothom pugui escollir el lloc que consideri més adequat. Des de l'extrema dreta a l'extrema esquerra, resta bon tros per l'acomodament de tots. Des del partit Conservador, Dreta liberal, Lliga Regionalista, passant pels radicals i Acció republicana, seguint pels radicals-socialistes, Esquerra Republicana de Catalunya, fins arribar a l'Extrema esquerra federal, tot, i sense comptar els partits de classe o els grups

monarquitzants, hom pot triar. Hem de considerar natural que cadascú se'n vagi amb els seus, com vulgarment es diu. Si no esdevé així, aquelles alteracions i aquells conflictes que ara, per causa de la confusió comencen de suscitar-se, prendran caràcters greus i nocius en darrer terme, fins pel mateix règim.

Es per això que cal propugnar que com més aviat millor, que sigui un fet la delimitació i l'acomodament de tots els republicans, als partits més afins, car és pernicios voler fer romandre dins un mateix clos, a elements de dissemblants ideologies. Això només pot portar a la política confusa, de personalismes i vanitats, que són els pitjors enemics dels règims democràtics.

En el nostre partit de Gandesa fou creada a base d'elements republicans sense distincions—no estaven aquells temps per diferències i gràcies que n'hi haguéssin; no passava com ara—la Federació Republicana Federal Socialista del partit. Constituïda ja la Federació, s'adherí per voluntat unànime de tots els representants a l'Esquerra Republicana de Catalunya. No obstant això, els diferents esdeveniments polítics esdevinguts des d'aleshores, han suscitat també aquelles alteracions i divergències de què parlàvem abans. Encara que *legal i moralment*, i per voluntat encara d'un bo nombre de militants, l'esmentat organisme continuï fent honor a l'acord que produí l'adhesió, és de créure que existeixen elements dins de la Federació, sigui per antipaties ideològiques o de conducta, sigui per ambicions personals o per altres motius inconfessables, el cert és que la Federació no és ja aquella força poderosa dels primers temps. S'aguanta per un rar equilibri i perquè ningú no l'empey. Dins de llurs rengles, han d'alternar homes de distintes tendències que van de l'Esquerra, als radicals i als radicals-socialistes. Aquests elements que en els camps respectius, podrien ésser forces constructives, barrejats i en pugna, són forces dissolvents.

Per altra part, no són els temps

pròpici per intentar seguir una política confusa i barrejada. No és fàcil que es torni a anar a les condicions electorals. El projecte de llei sobre aquesta qüestió estableix el vot per llistes de partits i no permet les barreges a les candidatures. I encara que la llei quedés com abans, que no és de creure, i es volgués repetir la trista experiència passada, intentant la Federació R. F. S. anar al pasteig, emparant dis-

Avui fa un any es proclamava la República Catalana!

tintes candidatures, el fracàs fóra sorollós. El poble està molt desenganyat d'aquesta política bruta i no seguiria orientacions de cap organisme desacreditat.

Cal també tenir en compte els fets succeïts darrerament, demostratius com en els homes que fins ara han representat a la Federació de Gandesa no hi ha aquella conformitat i paral·lisme ideològic, que pugui assegurar una vida forta a l'organització. És lamentable—i no ho diem pas per ressentiments personals que no sentim—és de doldre com la manca de tàctica, o millor dit, continuar la tàctica barroera d'antany, pot servir per decapitar un organisme. No fa pas molts dies que s'intentà reunir Assemblea general de l'esmentada Federació, convocant capriciosament els pobles i deixant-ne de convocar, arribant a l'extrem de no fer-ho tampoc a persones, no direm ja representatives de dit organisme, però sí amb càrrec directiu. Semblaria lògic afirmar que una Assemblea convocada així, ha d'ésser illegal, com així també la Junta Directiva que se'n derivà. Volem només palesar l'anti-democràtic

d'aquests procediments, conseqüència directa d'aquella manca de confiança i solidaritat, principals factors per la vitalitat de qualsevol organització.

No hem d'intentar tampoc la molèstia de protestar-ne. Quan s'arriba a situacions com la creada, es fa indispensable la necessitat de bandejar dels rengles republicans, tota actuació que no respongui a un ideal. La resta és arrivisme, vanitat, ridiculesa...

La Federació R. F. S., del partit de Gandesa, mentre no vingui una reforma legal de llurs Estatuts, ha de fer honor a la filiació política que ella mateixa democràtica i per unanimitat, acordà. Si això no és possible, ha de fer-se aquella delimitació de sectors que no faci possible la política confusa i negativa, que alguns elements s'entesten a imposar a les nostres comarques, i que de continuar serà causa del desprestigi i de la mort civil, repúblicanament, dels pobles del partit de Gandesa.

A. BLADE DESUMVILA

Benissanet, març de 1932.

Gandesa-Tortosa-Roquetes

D'un projecte d'unió comarcal

Des del diari «El Pueblo», de Tortosa, s'insisteix repetidament en la necessitat—per ells tan sols vista—d'una unió de les comarques taragonines Tortosa, Gandesa i Roquetes, projecte que han pensat molt de pressa o han pensat molt malament, puix que mai no poden ajustar-se les necessitats de la nostra comarca, a les seves pròpies.

Però nosaltres, els de les comarques gandesanes almenys, no podem acceptar una unió que en res no beneficiaria la importància comercial o agrícola del districte de Gandesa. No podem acceptar, de

cap de les maneres, les suggestions dels senyors d'«El Pueblo», que segurament no tenen altre motiu que fer una maniobra política per assegurar-se la supremacia als tres districtes en temps d'eleccions, supremacia encaminada potser també, a imposar-nos el cabdillatge d'En Marcellí Domingo i augmentar d'aquesta forma el seu camp d'operacions. Però aquests senyors s'han equivocat aquesta vegada; no s'ha-

La llei, si, però l'arbitri policíac, no!

vien donat compte que ja n'estàvem tips de cabdillatges. Tant se val que els cabdills es diguessin Domingo, Guase, Anido o Barrera.

*
**

De vegades és «Vida Tortosina», periòdic que també surt a Tortosa, que continua les atzagaiades demanant el reconeixement d'aquella comarca com a una regió autònoma i dient que ells són essencialment tortosins.

¿Què s'aconseguiria en desmembrar d'aquesta forma a Catalunya? Res més que el seu fracàs econòmic i al mateix temps el donar matèria als enemics de Catalunya perquè continuïn amb més fúria que mai els atacs contra tots els catalans d'ençà que es començà a parlar de l'Estatut.

Per això també nosaltres, fills de la comarca de Gandesa, que acceptem la divisió territorial i natural de Catalunya, no volem acceptar la fusió amb els districtes de Tortosa i Roquetes, perquè no volem que ens diguin ni gandesans, ni tortosins, sinó catalans.

JOAN FALCO

Mora d'Ebre, abril de 1932.

ESMALT "CHINOL"

VERNISOS VETTEWINKEL ♦ ♦ PINTURES METAL·LIQUES BEP

Els millors del món! No tenen competència possible

REPRESENTANT: ANTONI ENRIQUEZ

Despatx: Avinguda Francesc Llairet (Paralelo) n.º 29 i 31

PREUS ESPECIALS ALS MAJORISTES

Els adversaris de la implantació del divorci, ultra els dogmes o arguments de caràcter religiós que obliguen els catòlics a considerar el matrimoni com un sacrament que lliga indissolublement a l'home i la dona, esgrimien la facilitat amb què pot dissoldre's la família, i la pila de conflictes que en ordre als fills; als béns, comportava el divorci.

Realment, la família es dissol sense arribar a divorci, per la ruptura entre marit i muller i la reparació de cossos i d'habitació que admeten els canons. Es dissol de fet, quan vivint junts i separats, cadascú tira per llur cantó, renyint davant els fills o donant-los l'exemple d'una mútua aversió.

Fins ara, els fills menors de tres anys estaven en poder de la mare i els de més en poder del pare, salvant l'acord mutu, o el cas d'evident corrupció de costums d'un dels esposos.

Amb la llei del divorci, tant el marit com la muller continuen tenint les mateixes obligacions amb respecte els fills, tant si es divorcien com no. El jutge ha de tenir cura de fixar la manera com aquestes obligacions (mantenir, vestir, educar els fills), es fan efectives per aquell dels divorciats que no tinguin fills en el seu poder. Pot arribar a hipotecar especialment les finques del marit o muller obligats a passar aliments, per tal de garantir la seva prestació, o bé si no existeixen, prendre les mesures que calguin, requerir el patró on treballi perquè retengui part del jornal, etc.

En cas de divorci, si aquest ha vingut per la temptativa de prostituir la muller, el desempar de la família, l'abandó culpable, l'absència, l'atemptat o per conducta immoral, el cònjuge innocent té els fills.

En els altres cassos, s'intentarà que es posin de comú acord per a tenir els fills. Si no es posen d'acord els tindrà el que sigui declarat innocent. I si fossin culpables marit i muller (perquè es donen cassos de tot), o els dos fossin innocents, el jutge, tenint en compte les circumstàncies de cada cas, dirà en la sentència en poder de qui dels dos han de quedar els fills; si no es diu això, els fills menors de cinc anys aniran amb la mare. També pot el jutge nomenar un tutor en la forma dels que són orfes.

No us cregueu, per això, que el que s'hagi establert primer no es pugui modificar. Si el cònjuge que té els fills fa mala vida, o no els

Qüestions de justícia

El di vorci

J. El. Pujol i Font

II

cuida o educa, o no té cura dels seus béns, pot revocar-se l'anterior acord.

També el pare que hagi perdut la pàtria potestat, o sigui el conjunt de drets que té el pare damunt son fill, pot recobrar-la a la mort de l'altre divorciat, excepte si va ésser declarat culpable de corrupció o temptativa de prostitució dels fills o desempar de la família, o atemptat als fills.

Aquell dels esposos que tingui els fills, tindrà la pàtria potestat i, per tant, la seva representació i l'usdefruit i administració dels bens dels fills, que pugui tenir per herència, per qualsevol altre mitjà.

Fóra, no obstant, cruel, àdhuc en cas de culpabilitat, privar el pare o

la mare de vigilar i tenir cura de llurs fills en cas de divorci. La llei disposa que el jutge faciliti la comunicació entre pares i fills i la vigilància de la seva educació, adoptant les mesures que cregui convenientes per a l'efectivitat d'aquests drets.

Encara que el que tingui els fills es torni a casar, no per això perd la pàtria potestat. Unicament si a causa d'aquestes noves bodes, sobrevinguin motius per a creure racionalment que els fills no tindran l'assistència necessària, es podrà declarar la pèrdua de la pàtria potestat.

Ara bé, si en contraure segones o ulteriors núpcies es visqués en un règim de comunitat de béns, llavors el pare o mare novament casats, perden l'usdefruit i l'administració dels bens dels menors.

En aquest cas el jutge nomenarà un gestor dels bens dels fills.

La llei de divorci deixa la possibilitat de demanar la separació de béns i de cossos, sense dissoldre el vindre matrimonial. Aquesta separació pot deixar salvada la consciència dels catòlics si l'aconsegueixen també canònicament.

La reparació pot demanar-se en tots els cassos en què es pot demanar el divorci, per consentiment mutu, o perquè per efecte de les diferències de costums, d'educació, de religió o de gènit no s'avingui el matrimoni.

En aquest cas, el destí dels fills es regula de la mateixa manera que en el divorci.

Tant la separació com el divorci tenen també efecte quant els interessos, els aliments dels divorciats. Però fariem, avui, aquest article massa llarg.

ELS BONS PANYOS A BONS PREUS

SOLS
ELS
TRO-
BARA

EN
AQUES-
TA
CASA

TELEFON 12955
BARCELONA

Plaça de l'Angel, 1
Tapineria, 2

Rebudes les novetats de la present temporada